Ազգ
Azg
armenian daily

9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1999 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 210 (1956)

Պատժամիջոցներ Ռուսաստանի նկատմա՞մբ

ՓԱՐԻԶ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Եվրամիության Հելսինկիի գագաթաժողովի օրակարգը, որը կանցկացվի դեկտեմբերի 10-11-ը, կարող է փոխվել Չեչնիայի իրավիճակի քննարկման պատճառով։ Ներկայումս պետությունների եւ կառավարությունների ղեկավարները կոնսուլտացիաներ են վարում, եւ այդ քննարկման արդյունքների հիման վրա «կընդունվեն որոշակի որոշումներ»։ Այս մասին այսօր կայացած մամլո ասուլիսում հայտարարել է Ֆրանսիայի նախագահի մամուլի գծով պաշտոնական ներկայացուցիչ Կատրին Կոլոնան։

Պատասխանելով ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի այն հարցին, թե Հելսինկիում կդրվի՞ արդյոք Ռուսաստանի նկատմամբ պատժամիջոցներ սահմանելու հարցը, Ելիսեյան պալատի պաշտոնական ներկայացուցիչն ասել է, որ «ամեն ինչ կախված կլինի քննարկման արդյունքներից եւ Չեչնիայի իրավիճակի զարգացումից»։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ-ԲԵԼԱՌՈՒՍ

Ստորագրվեց միութենական պետություն ստեղծելու պայմանագիր

«Դարակազմիկ իրադարձություն», բնորոշեց Ելցինը՝ մի երկու բառ էլ ուղղելով Քլինթոնին

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը եւ Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն այսօր Կրեմլում ստորագրեցին Ռուսաստանի եւ Բելառուսի միութենական պետություն ստեղծելու պայմանագիրը, ինչպես նաեւ արձանագրություն դրա իրագործման վերաբերյալ։

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը Բելառուսի հետ պայմանագիրը գնահատեց որպես «դարակազմիկ իրադարձություն»։

«Խնդիրը, որը դրվել էր մեկ տարի առաջ, կատարված է. մեր երկրները 21-րդ դար կթեւակոխեն նոր որակ կազմած։ Այդ քայլը թելադրված է մեր երազանքով, զարգացման տրամաբանությամբ, համաշխարհային միավորման գործընթացներով», պայմանագրի ստորագրման արարողությունից հետո ընդգծեց Բորիս Ելցինը։

Բելառուսի եւ Ռուսաստանի Միությունը «կառուցված է երկու երկրների ինքնիշխանության պահպանման հիմքի վրա», հայտարարեց Ռուսաստանի նախագահը, ընդգծելով՝ որ Միությունը հակաարեւմտյան ուղղվածություն չունի։ «Միությունը ուղղված չէ որեւէ մեկի դեմ», նշեց Բորիս Ելցինը, փոքր դադարից հետո ավելացնելով. «Նույնիսկ Քլինթոնի դեմ»։

Միութենական պետության բարձրագույն խորհրդի առաջին նիստը կկայանա 2000 թվականի հունվարին Մոսկվայում։ Այս մասին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնել է ՌԴ նախագահի մամլո քարտուղար Դմիտրի Յակուշկինը։

Բորիս Ելցինը եւ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն նաեւ պայմանավորվել են, որ միութենական պետության բարձրագույն խորհրդի առաջին նիստում նախագահ կհաստատվի Ռուսաստանի նախագահը։

Ռուսաստան-Բելառուսին միանալու հարց Հայաստանի քաղաքական օրակարգում չկա

«Հայաստանը ողջունում է Ռուսաստան-Բելառուս միութենական պայմանագրի ստորագրումը», հայտնեց ՀՀ նախագահի մամլո քարտուղար Վահե Գաբրիելյանն Ինտերֆաքսի թղթակցին։ Նա նշեց, որ հանրապետությունն ընդհանրապես կողմ է ինտեգրացման գործընթացներին, հատկապես եթե դրանք արտահայտում են երկու բարեկամ երկրների ցանկությունը։

«Հնարավո՞ր է Հայաստանի միացումը նման միութենական պետությանը» հարցին Հայաստանի նախագահի ներկայացուցիչը պատասխանեց. «Մեր քաղաքական օրակարգում այդպիսի հարց չկա»։ Ինչ վերաբերում է անդրկովկասյան երեք երկրների մասնակցությամբ նման միութենական պետության ստեղծմանը, ապա, նրա խոսքերով, «Նման բան այժմ դժվար է պատկերացնել։ Հեռացայում, տարիներ անց, երբ կարգավորվեն առկա հակամարտությունները, հնարավոր կլինի խոսել այնպիսի ինտեգրացման մասին, ինչպիսին եղավ, ասենք, Եվրոպայում», ավելացրեց Վահե Գաբրիելյանը։

ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
Հայաստանում
Ինտերֆաքսի թղթակից

ՄՈՍԿՎԱ

«Ընտրություններից հետո նման միություն կկնքենք նաեւ Հայաստանի հետ»

Հայտարարեց Եգոր Ստրոեւը Արամ Սարգսյանի հետ հանդիպումից հետո

Դեկտեմբերի 8-ին ՀՀ վարչապետ Արամ Սարգսյանի ղեկավարած պատվիրակությունը ՌԴ Դաշնության խորհրդում հանդիպեց նախագահ Եգոր Ստրոեւի հետ, որը Հայաստանի համար անակնկալ էր նախապատրաստել։ Կես ժամանոց փակ բանակցություններից հետո երկու ղեկավարները դուրս եկան լրագրողների առջեւ։ Ի պատասխան «Ազգի» հարցի՝ վարչապետ Արամ Սարգսյանը նշեց, որ իր հիմնական նպատակը ճշտելն էր՝ արդյոք Կարեն Դեմիրճյանի եւ Եգոր Ստրոեւի պայմանավորվածությունները ուժի մե՞ջ են, թե ոչ։ Վարչապետը հավելյալ բացատրություն չտվեց, թե ի՞նչ պայմանավորվածությունների մասին էր խոսքը։ Ե. Ստրոեւը լրացրեց, որ մեր համագործակցությունը տեղափոխվում է տնտեսական դաշտ։ Նա հատկապես հիշեց հայ ոսկեգործների եւ քարագործների հմտությունները եւ իհարկե՝ հայկական կոնյակը։

Մեր երկրորդ հարցին, թե դեկտեմբերի 19-ի խորհրդարանական ընտրություններից հետո Հայաստանի համար Ռուսաստանը որեւէ անակնկալ չի՞ նախապատրաստում, Ե. Ստրոեւը եռանդագին բափահարեց ձեռքը. «Ո՛չ, ո՛չ, ընդհակառակը, կլինի եւս մեկ անակնկալ, որ ավելի կմիավորի մեզ»։ Ե. Ստրոեւի այս խոսքերից հետո հայ եւ ռուս պատվիրակությունները զվարթ ծիծաղեցին, իսկ Ստրոեւը շարունակեց, ցանկություն հայտնելով, որ դեկտեմբերի 19-ի ընտրություններից հետո Ռուսաստանը Հայաստանի հետ ստորագրի նման միության պայմանագիր, այլընտրանքը նա բացառեց։

ՀՀ վարչապետին ուղեկցում էին պաշտպանության նախարար Վաղարշակ Հարությունյանը, ՌԴ-ում ՀՀ դեսպան Սուրեն Սահակյանը, գյուղնախարար Գագիկ Շահբազյանը։

Երեկոյան մեր պատվիրակությունը կվերադառնա Երեւան։ Հայաստանում այսօր քննարկելու նյութ բավարար կլինի. նոր աշխարհաքաղաքական տեղաշարժերում մենք պետք է որոշենք. «Յո՞ երթաս»։

Ն. ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԵԱՀԿ-ի նախագահը դեկտեմբերի 14-15-ը Կովկաս կայցելի, չմտնելով Մոսկվա

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ ԵԱՀԿ-ի գործող նախագահ, Նորվեգիայի արտգործնախարար Կնուտ Վոլեբեկը այս տարվա դեկտեմբերի 14-15-ը կայցելի Հյուսիսային Կովկաս։ Այդ մասին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնի դարձավ այսօր Ռուսաստանի արտգործնախարարության աղբյուրներից։ Ընդսմին, աղբյուրները հատկապես նշեցին, որ «Կնուտ Վոլեբեկի Ռուսաստան ուղեւորվելու ծրագրով չի նախատեսվում այցելություն Մոսկվա»։ ԵԱՀԿ-ի նախագահը դեկտեմբերի 14-ին հատուկ չվերթով Օսլոյից կժամանի Մախաչկալա, որտեղ հանդիպում կունենա Դաղստանի ղեկավարության հետ։ Այնուհետեւ նախատեսվում է այցելել Դաղստանի Բոյլինի շրջան։ Հաջորդ օրը Կնուտ Վոլեբեկը մտադիր է մեկնել Գուդերմես, իսկ այնուհետեւ այցելել Չեչնիայի ելուզակային կազմավորումներից ազատագրված մի շարք այլ շրջաններ։ Նախատեսված է նրա հանդիպումը Ինգուշիայի ղեկավարության հետ։

Թուրքիան ամենայն հավանականությամբ կճանաչվի Եվրամիության անդամության թեկնածու

ՓԱՐԻԶ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Դեկտեմբերի 10-ին Հելսինկիում բացվող Եվրամիության գագաթաժողովում Ֆրանսիան կաջակցի Թուրքիային Եվրամիության անդամության թեկնածու ճանաչելու առաջարկությանը։ «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդմամբ, այս մասին այսօր Փարիզում հայտնել է Ֆրանսիայի նախագահի խոսնակը՝ միաժամանակ ավելացնելով, որ դրա համար Թուրքիան պետք է մի շարք քաղաքական ու տնտեսական պայմաններ ապահովի, մասնավորապես կարգավորի իր հարաբերությունները Հունաստանի հետ։ Միեւնույն ժամանակ Եվրոմիության գործադիր մարմնի ղեկավար Ռ. Պրոդին եւս այսօր կարծիք է հայտնել, որ առաջիկա գագաթաժողովում Թուրքիան պետք է ճանաչվի Եվրամիության անդամության թեկնածու։

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Ղարաբաղում նորից պատերազմ է

Սակայն տնտեսական դաշտում

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Ղարաբաղի սոցիալական խիստ բեւեռացված վիճակին, բանակի հրամանատար Սամվել Բաբայանին ու նրա ազդեցության ոլորտներին հայաստանյան շատ թերթեր են անդրադարձել։ Նրա անունը վերջերս շրջանառվում է նաեւ հոկտեմբերի 27-ի շուրջ պտտվող վարկածների, կամ այսպես կոչված «ղարաբաղյան հետքի» շրջանակներում, սակայն թե իրականում ի՞նչ կոնկրետ գործունեություն է ծավալում նա, նրա ընտանիքն ու մտերիմների շրջանակը, կամ ինչպես ասում են թիմը, այնքան էլ հայտնի չէ։ Եթե նկատի ունենանք օրերս հայաստանյան գործարարների հետ հանդիպմանը թե ԼՂՀ նախագահի ու թե վարչապետի Ղարաբաղում արդարության վերականգնման, կարգուկանոնի հաստատման, սեւ փողերի լվացման ու տնտեսական անճիշտիայի, հարկային դաշտի ընդլայնման մասին հայտարարությունները, ապա կարելի է արձանագրել Ղարաբաղի ներկայիս իշխանությունը, որը նախագահ Ղուկասյանի կողմից մի առիթով գնահատվեց որպես մեկ միասնական ընտանիք, միասնական ճակատով սկսել է պատերազմ տնտեսական դաշտում եւ ժառանգաբար արտոնություններ փորձում է վերացնել «պատերազմի սինդրոմը», որի արդյունքում ոչ միայն վերոհիշյալ անձն ու նրա մտերիմները, այլեւ բազմաթիվ մոտիկ կանգնած շատ ուժեր տիրապետում են բավականին ազդեցիկ լծակների։

Տես ▸ էջ 4

digitised by A.R.A.R.@

«Մռայլադեմ» Աերոֆլոտի «ժպտադեմ» նախաձեռնությունները

«Մենք չենք ժպտում, որովհետեւ ժպտալու համար չափից դուրս զբաղված ենք», մինչ վերջերս արդարանում էր Աերոֆլոտը ի պատասխան ձեւավորված որոշակի տպավորության, իբր Աերոֆլոտի անձնակազմը միշտ չէ, որ բարեհամբույր ու ժպտադեմ է: Անկեղծ ասած, մեզ հայտնի չէ՝ նման կարծիք կա՞ իրականում, թե հնարվել է, որ հերքվի գովազդի համար, սակայն, ամեն դեպքում Աերոֆլոտին էլ, ինչպես ցանկացած ավիաընկերության, պարզ է առանց ժպիտի այժմ, հատկապես բիզնեսում, առաջ չես գնա: Այսպիսով, Ամանորի նախաշեմին Աերոֆլոտը «որոշեց ժպտալ», ավելի ստույգ դեկտեմբերի 10-ը հայտարարել ժպիտի օր «ստիպելով» ժպտալ իր ուղեկցորդուհիներին: Ինքնատիպ եւ մրցանակներ ենթադրող այս նախաձեռնության սկիզբը կդրվի հիշյալ օրը «Զվարթնոց» օդանավակայանում, ուր դեռեւս հաշվառման սրահում ավիաընկերությունը նախատեսել է անցկացնել տոնական միջոցառում, որը կշարունակվի օդում Երեւան-Մոսկվա երթուղու ուղեւորների մասնակցությամբ: Վերջիններս կընտրեն լավագույն ժպիտն ու վարվեցողությունն ունեցող ուղեկցորդուհուն, նրան դրանով իսկ հնարավորություն ընձեռելով փետրվարին մասնակցելու Ռուսաստանում կայանալիք ուղեկցորդուհիների համաշխարհային մրցույթին: Իսկ ուղեւորներին սպասելու են մրցանակներ «օդում» նկարված ամենաինքնատիպ նկարի եւ Աերոֆլոտի լավագույն նշանաբանի մրցույթների համար: Այս նախաձեռնությունը հատկապես գայթակղիչ կարող է թվալ անվճար «թռչելու» սեր ունեցողներին, քանի որ հաղթելու դեպքում հնարավորություն են ստանում հայտնվելու Փարիզում, Լոնդոնում եւ Մանիլայում:

Այս գովազդային մանրամասներով էլ լրագրողներին ասուլիսի հրավիրեց Հայաստանում Աերոֆլոտի ներկայացուցիչ պրն Ղահրամանյանը: Բայց ժպիտին առնչվող հարցերի սպառվելուն պես լրագրողներն անցան ավելի լուրջ հարցի առաջադրմանը. օրինակ, ինչպե՞ս է ավիաընկերությունը գոյատեւում հայաստանյան շուկայում, դիմանո՞ւմ է մրցակցությանը եւ այլն: Այս հարցերի առնչությամբ հետաքրքրական տեղեկություններ հաղորդեց Աերոֆլոտի ներկայացուցիչը: Հայաստանյան «օդային» շուկայի համար մեծ մրցակցություն է ծավալվել հատկապես հիմա, երբ, գործարար երթեւեկությունից բացի, մեծ թվով մարդիկ օդուղիներից օգտվում են արտագաղթի համար: Տեղի, ինչպես նաեւ մասնաճյուղ-ավիաընկերությունների միջեւ լուրջ մրցակցություն է ընթանում առաջին հերթին Երեւան-Լոս Անջելես երթուղու մենաշնորհի նվաճման համար, քանզի հայտնի է, որ այդ երթուղին, թանկարժեք ու հեռավոր լինելով հանդերձ, ամենաշահութաբերն է, այսպես կոչված «ոսկե երակ», որից չափազանց մեծ թվով մարդիկ են օգտվում: Ի դեպ, լիովին բնականոն երեւույթ, եթե հաշվի առնենք, որ Լոս Անջելեսը «հայկական» քաղաք է: Երթուղու «զավթման» պատերազմներում հատկապես ընդգծված է մրցակցությունը Աերոֆլոտի եւ «Հայկական ավիաուղիների» միջեւ, քանի որ, ըստ պրն Ղահրամանյանի, վերջինը հանիրավի ողջ շուկայի տերն է՝ նման ծանրաբեռնված թռիչքի համար չունենալով բավարար տեխնիկական ապահովվածություն: Երեւան-Լոս Անջելես երթուղու թռիչքները, ժամանակային առումով իրենց գերբեռնվածության պատճառով, ընդմիջվում են եվրոպական քաղաքներում մի քանի տարբերակով, որոնցից են Փարիզը, Ամստերդամը, Ֆրանկֆուրտը: Աերոֆլոտն արդեն մեկ տարի բանակցում է «Հայկական ավիաուղիների» հետ, որպեսզի իրագործի օդուղիների համատեղ շահագործման իր ծրագիրը: Փաստորեն, Աերոֆլոտն առաջարկում է համատեղում սեփական տեխնիկական հնարավորությունների եւ «Հայկական ավիաուղիների» հայաստանյան շուկայում հեղինակության: Երեւան-Լոս Անջելես թռիչքն, ըստ Աերոֆլոտի ներկայացուցչի, գերադասելի է իրականացնել «Բոինգ» ինքնաթիռներով, քանի որ երկարատեւ ու տեխնիկական հզոր պատրաստվածությամբ «մեքենա» պահանջող թռիչք է, իսկ ռուսական այս ավիաընկերությունն անցյալ տարի ձեռք է բերել երկու «Բոինգ» յուրաքանչյուրը 140 մլն դոլար արժողությամբ: Ըստ Աերոֆլոտի հայաստանյան ներկայացուցչի, համատեղ գործունեության գաղափարն ամենայն հավանականությամբ կկենսագործվի, լավատեսական մի փաստ, որն առնվազն ժպիտի է արժանի:

Ինչ վերաբերում է հայաստանյան շուկայում իր տեղին ու դիրքին, ապա Աերոֆլոտը, նույնպես լավատեսորեն, չի տրտնջում. տարեվերջյան հաշվարկները «վստահորեն հավասարում են», որ ընթացիկ ծրագրերը կատարված են, եւ Աերոֆլոտը նյութական վնասներ չի կրել: Իսկ ընդհանրապես, Հայաստանում գործող ավիաընկերությունների շրջանում գովազդային տարբեր ձեռնարկները վերջերս ընդունված միջոց են դարձել մեկ անգամ եւս հրապարակում հայտնվելու. հիշենք, թեկուզեւ, «Բրիտանական ավիաուղիների» օդապարիկը: Հիշենք եւ ժպտանք. ի վերջո, սրանք նաեւ բարի նախաձեռնություններ են:

ԱՆՈՒՇ ԲԱՐՍԱՄ

ԱՆՀԵՐՔԵԼԻ

«Արմենիա» հյուրանոցի արհմիության ղեկավարի դեմ դատը շարունակվում է

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: "AK Development» ամերիկյան ընկերության կողմից ընդդեմ քաղաքացի Վիգեն Ղազարյանի քաղաքացիական հայցի գործով «Նոյյան Տապան» լրատվական գործակալությունը ծանուցվել է որպես երրորդ անձ: Դեկտեմբերի 8-ին դատական նիստը հետաձգվեց երրորդ անձին գործին ծանոթանալու անհրաժեշտ ժամանակ տալու կապակցությամբ:

Հիշեցնենք, որ "AK DEVELOPMENT» ընկերությունը օգոստոսի 7-ին դատարան ներկայացրած իր քաղհայցով պահանջում է հերքել «Արմենիա» հյուրանոցի արհմիության նախագահ Վիգեն Ղազարյանի՝ զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածած հետեւյալ հայտարարությունը. «Հյուրանոցի տերը կանխավ հայտնի է եղել. այդպիսին դարձել է նախարարներին առավելագույն կաշառք տված ընկերությունը»: Ամերիկյան կողմը դատարանին ներկայացրել է Լոս-Անջելեսում հայերենով լույս տեսնող «Ասպարեզ» շաբաթաթերթի օգոստոսի 4-ի համարը, որում հրապարակվել է Վիգեն Ղազարյանի վերոհիշյալ հայտարարությունը՝ հիմնվելով «Նոյյան Տապանի» լրատվության վրա: Հայցվոր կողմը դատարանից խնդրել է բռնագանձել պատասխանողից հօգուտ "AK DEVELOPMENT» ընկերության 25 հազ. դոլար, որպես «այդ ակնհայտ սուտ տեղեկության տարածմամբ ընկերությանը պատճառած վնաս»:

Այս գործով առաջին դատական նիստը լուսաբանելիս որոշ լրատվամիջոցներ, վկայակոչելով Վիգեն Ղազարյանի պարզաբանումները, ներկայացրել են կատարվածը որպես «Նոյյան Տապանի» թղթակցի անփութության արդյունք: Այսպիսով, պատասխանող կողմը՝ չգտնելով պաշտպանվելու այլ հարմար ձեւ եւ փաստացի ապացույցներ, ընտրել է շատ վտանգավոր ճանապարհ՝ անհիմն մեղադրել լրատվամիջոցին տեղեկատվությունը ոչ աղավաղված արտացոլելու մեջ, դրանով իսկ վարկաբեկելով լրատվամիջոցի վարկանիշը: «Նոյյան Տապանը» դա համարում է անթույլատրելի նախադեպ, երբ լրատվամիջոցներին սկսում են օգտագործել հաշիվ մաքրելու գործում: Ելնելով ստեղծված իրավիճակից, «Նոյյան Տապան» գործակալությունը եւս մեկ անգամ պնդում է, որ Վիգեն Ղազարյանը բազմիցս պնդել է, թե հյուրանոցի վաճառքը կատարվել է անազնիվ ճանապարհով եւ որոշ բարձրաստիճան պաշտոնյաներ կաշառք են ստացել եւ գումարներ կորզել այս գործարքից:

«Նոյյան Տապանի» տեսաարխիվում պահպանվել է մի դրվագ «Արմենիա» հյուրանոցի աշխատակիցների կազմակերպած ցույցից, որի ժամանակ Վիգեն Ղազարյանը բառացիորեն կրկնում է նույն միտքը.

«Նորից մեկ անգամ եւս կրկնեմ «Արմենիա» հյուրանոցի կոլեկտիվը որոշել է կանգնել արդար պայքարի եւ այդ պայքարը շարունակելու է մինչեւ վերջ, կանգ չի լինելու: Մենք համոզված ենք, որ հյուրանոցը վաճառվել է խաբեությամբ, հյուրանոցի վաճառքի ժամանակ մրցույթ չի եղել, վաճառքի ժամանակ մրցույթ կոչեցյալը չի եղել: Մրցույթին առնվազն 2 կամ 3 մարդ պետք է մասնակցի: Ընդամենը 1 հոգի իրենց ցանկությամբ ում որ ուզել են վաճառել են՝ մերժելով ավելի մեծ գումարներ տվող մարդկանց այդ մրցույթում եւ իրենց գրպանի շահերից ելնելով Գառնիկ Նանագուլյանը, Արմեն Դարբինյանը, Արմեն Ավանեսյանը եւ մի շարք այլ մարդիկ, որոնք մասնակցել են այդ հանձնաժողովի աշխատանքներին հանձինս այսօրվա մեր հանրապետության նախագահի հովանավորությամբ վաճառել են Արմենիա հյուրանոցը՝ կոլեկտիվին թողնելով այսօր անմասն, զրկելով բազմաթիվ իրավունքներից, խախտելով պայմանագրի կետերը: Պայմանագիրը գրված է միայն անգլերեն լեզվով, որին ծանոթ չէ ոչ սեփականաշնորհման նախարարը, ոչ առեւտրի նախարարը եւ ոչ մի իրավասու մարդ: Պարզապես ստորագրել են, չիմանալով թե իրենց դատավճիռն է գրված, կամ Հայաստանն են վաճառում թե ինչ են վաճառում, իրենք էլ չեն իմացել, ստորագրել են ճնշման տակ: Արմենիա հյուրանոցի կոլեկտիվը պահանջում է անհապաղ վերանայել այդ պայմանագիրը, կազմել հանձնաժողով, կոլեկտիվին վերադարձնել գողացված 20 տոկոսը, կոլեկտիվին վերադարձնել Գառնիկ Նանագուլյանի կողմից գողացված եւ լվացված 400 հազ. դոլարը, որը «Արդշինբանկից» տեղափոխվեց «Միդլենդ բանկ», իսկ ինքը Անգլիայում ստացավ կանխիկ գումար տերերից: Պահանջում ենք, եթե այդ բոլորը չկատարվի, պայմանագիրը չեղյալ հայտարարել եւ նոր պայմանագիր կնքենք այն մարդու հետ, որը իրոք ներդրում կկատարի Հայաստանի համար... Արթուր Բաղդասարյանի, Սերգեյ Երիցյանի, Վահագն Խաչատրյանի, Սոս Գիմիշյանի, Պետրոս Մակեյանի, Արթուր Ռուստամյանի նման ազգանվեր, հայրենանվեր,... մեր հարգարժան Վահան Հովհաննիսյանը, բոլորը խոստացել են զբաղվել այդ հարցով, հարցը կմտնի օրակարգ, մենք չենք հիասթափված իրենցից, հակառակը մենք կուզենայինք, որ ԱԺ-ի մյուս պատգամավորները վերցնեն օրինակ այդ ազգանվեր պատգամավորներից: Գառնիկ Նանագուլյանը վերցնելով հսկայական գումարներ, ճողոպրեց Հայաստանից, Կանադայում այսօր թաքնված է»:

Ավելին, այս միտքը Հայաստանում ամենեւին նորություն չէր, այս մասին բազմիցս գրվել է Հայաստանի մամուլում եւ հայտարարվել Հայաստանի որոշ բարձրաստիճան անձանց կողմից:

Այս ամենին ավելացնենք, որ Վիգեն Ղազարյանը ծանոթ լինելով խնդրո առարկա տեղեկատվությանը հրապարակման առաջին իսկ օրվանից, առ այսօր, ավելի քան 4 ամիսների ընթացքում, «Նոյյան Տապանից» որեւէ հերքում չի պահանջել եւ «Նոյյան Տապանի» կողմից իր միտքը ոչ աղավաղված արտահայտելու մասին սկսել է խոսել դատարանում պաշտպանվելու ժամանակ միայն: Ցավալի է, որ առայժմ հասարակական գործիչները շատ դեպքերում պաշտպանվելու ավելի լավ ճանապարհ չեն գտնում, քան հրաժարվել իրենց իսկ խոսքերից:

ԳՅՈՒՄՐԻ

Ռուս զինվորներին սպառնում է 10-15 տարի կամ մահապատիժ

ԳՅՈՒՄՐԻ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐԵ: Ռուս զինծառայողներ Դենիս Պոպովին եվ Ալեքսանդր Կարնովին, որոնց նկատմամբ հարուցված գործի դատական նիստը սկսվել է սույն թվականի դեկտեմբերի 2-ին՝ Գյումրիում, սպառնում է 10-15 տարի ազատազրկում կամ մահապատիժ: Այսօր այդ մասին հայտնեց դատարանի նախագահ Էդուարդ Մանուկյանը:

Նրա խոսքերով, 50 վկաներից 22-ն արդեն հարցաքննված են: Ամբաստանյալները մեղադրվում են ՀՀ ՔՕ մի շարք հոդվածներով, այդ թվում են ավազակային հարձակումը, ծանր մարմնական վնասվածքներ հասցնելը եւ կանխամտածված սպանությունը: Դատի վերջին նիստը կկայանա դեկտեմբերի 20-ին:

Ինչպես արդեն հայտնի է, սույն թվականի ապրիլի 14-ին ռուս զինծառայողներ Դենիս Պոպովը եւ Ալեքսանդր Կարնովը, լինելով հարբած վիճակում, ծեծել են իրենց ընկերներին, նրանցից խլել երկու ավտոմատ, որից հետո լքել են Գյումրի քաղաքում տեղաբաշխված Դաշնային սահմանապահ ծառայության «Արմենիա» զորական խմբի զորամասի դիրքերը: Պոպովը եւ Կարնովը Մայակովսկու անվ. փողոցով առաջ շարժվելով դեպի քաղաքի կենտրոն, ավտոմատից կրակ են բացել բնակելի շենքերի ուղղությամբ: Հասնելով մինչեւ քաղաքային շուկա, զինծառայողներն անկանոն կրակ են բացել, որի հետեւանքով ավտոբուսում նստած մի տղամարդ սպանվել է: Ավելի ուշ, հիվանդանոց տանելու ճանապարհին մահացել է եւս մեկ մարդ: Միջադեպից վիրավորվել է 7 մարդ: Տեղի բնակիչներին հաջողվել է հենց շուկայում զինաթափ անել Պոպովին եւ Կարնովին: Միջադեպի առնչությամբ հարուցված քրեական գործը վարել է Գյումրիի զինվորական դատախազությունը:

Արծրուն Մարգարյանի վարորդը չի հավատում նրա ինքնասպան լինելուն

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Դեկտեմբերի 8-ին մայրաքաղաքի Նոր Նորք-Ավան համայնքների առաջին ատյանի դատարանում, դատավոր Լեւոն Գրիգորյանի նախագահությամբ շարունակվեց ՆԳՆ ներքին զորքերի վարչության բուժծառայության նախկին աշխատակից Հրանտ Պապիկյանի նկատմամբ հարուցված քրեական գործի դատաքննությունը:

Դատարանը շարունակեց լսել վկա Հենրիկ Սուքիասյանի (Արծրուն Մարգարյանի վարորդ) նախորդ նիստում ընդհատված ցուցմունքները: Նա նշեց, որ Մարգարյանի թիկնապահներ Արսեն Խաչատրյանը եւ Արմեն Խաչատրյանն իրեն ասել են, որ գեներալը զենք է պահել Արսենի գլխին ցանկանալով սպանել վերջինիս: Ապա ինքը, թիկնապահների ու մի քանի այլ անձանց հետ, գնացել է դեպի վայր փնտրելու գեներալին: Չգտնելով այնտեղ Ա. Մարգարյանին, յուրաքանչյուրը գնացել է իր տուն մտածելով, որ գեներալի հետ ոչինչ չի պատահել, եւ նա ինչ-որ տեղից կգա: Վկան նշեց, որ ինքը չի հավատում գեներալի ինքնասպան լինելուն:

Մյուս վկան Սիրանույշ Պողոսյանը ասաց, որ ոչինչ չգիտի անցյալ տարի հունվարին Ա. Մարգարյանի վրա կատարված մահափորձի մասին: Երկրորդ դեպքից մի երկու ամիս առաջ (խոսքը Ա. Մարգարյանի մահվան փաստի մասին է) Ա. Մարգարյանն իրեն կանչել ու նամակ է հանձնել ու պահանջել է, որ իր հետ ինչ-որ բան պատահելու դեպքում այն հանձնի բժիշկ Արտավազդ Սահակյանին: Վկայի խոսքերով, փետրվարի 9-ին (երբ հայտնաբերված էր Մարգարյանի դիակը), ինքը նամակը հանձնել է Ա. Սահակյանին: Ըստ Ս. Պողոսյանի, բժիշկ Սահակյանն իրեն խորհուրդ է տվել նամակի մասին մոռանալ ու ոչ մեկի չասել: Նամակի հետագա ճակատագրի մասին վկային ոչինչ հայտնի չէր:

Դատաքննությունը շարունակվում է:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 1991-ից
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353. AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն /562941
Apple Macintosh
համակարգչային ծառայությունը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN /phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԴԻՄԱՑԻԿ

— Ժուռնալիստիկայի բաժինը միշտ գործել է բանասիրական ֆակուլտետի կազմում: Տասը տարի գործելուց հետո 10-15 տարով փակվել էր: Այժմ լրանում էր երրորդ վերաբացման 10-ամյակը, սակայն համալսարանի ղեկավարությունն այս անգամ փակելու փոխարեն բաժնի հիմքի վրա ձեւավորեց ֆակուլտետ, որն այսօրվա հրամայականն է: Դա ինքնին ցույց է տալիս, թե համալսարանի ղեկավարությունը այն են, ինչ մեզ հասել է բանասիրական ֆակուլտետից, հուսանք, հետո կլավանան:

— Ձեր ուսումնական ծրագրերում չկա՞ն արդյոք, այսպես ասենք, ավելորդ, ինչպես նախկինում մարքսիզմն էր, առարկաներ եւ կամ ուռճացված դասընթացներ, ասենք, հայոց լեզվի բաժինների եւ այլնի հետ կապված, որոնք ապագա ժուռնալիստին խոչընդոտում են բուն մասնագիտությունը յուրացնելուն: Չէ՞ որ նրանք պետք է դավորման խնդիրը, որը, ցավոք, մենք դեռեւս ոչ հիմա, ոչ էլ տեսանելի ապագայում չենք կարող լուծել:

Ինչ վերաբերում է շրջանավարտներին ընդհանրապես, ապա նրանց կեսից ավելին ավարտում է իբրեւ պատրաստի մասնագետ, իսկ մյուսներն էլ գործնական աշխատանքի անցնելու հնարավորության դեպքում կարճ ժամանակում ընկնում են հունի մեջ ձեռք բերելով նաեւ լուրջ ճանաչում:

— Ֆակուլտետի ձեւավորման այս

Ներկայացնում ենք նորաստեղծ ֆակուլտետը

Ժուռնալիստիկան ստանում է նոր քաղաքացիություն

Երկարատեւ տարուբերումներից, բանասիրական ֆակուլտետի կազմում փակվել-բացվելուց հետո վերջապես Երեւանի պետական համալսարանում ստեղծվեց ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետը, որն արդեն թելադրված է ժամանակի հրամայականով՝ ազատ խոսք, ազատ մամուլ ու հեռուստատեսություն եւ այլն: Նորաստեղծ ֆակուլտետը ներկայացնում է դեկանի պաշտոնակատար, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Գառնիկ Անանյանը:

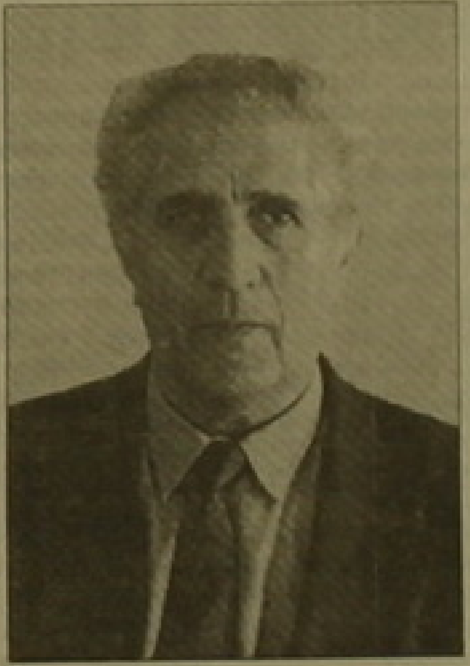

որևան լրջորեն է վերաբերվում ժուռնալիստի մասնագիտությանը, ժուռնալիստիկային ընդհանրապես:

Կարծում եմ՝ ֆակուլտետ դառնալը նախ եւ առաջ կունենա գործնական նշանակություն: Ֆակուլտետը կձեւավորի ժուռնալիստներից կազմված գիտական խորհուրդ, որտեղ ժուռնալիստիկայի հետ կապված խնդիրները կարծարծեն ու կքննարկեն մասնագետ-ժուռնալիստները եւ ոչ թե բեկուզեւ հարգարժան լեզվաբան-գրականագետները, որոնք սովորաբար ժուռնալիստիկայի առանձնահատկություններին մի քիչ խամահրանքով են վերաբերվում, որը գալիս է նաեւ ընդհանրապես հանրապետությունում առկա այդպիսի մոտեցումներից:

Այնպես որ, հույս ունենանք, որ ֆակուլտետի ստեղծումը կխթանի համալսարանում ժուռնալիստների պատրաստման գործը:

— Ֆակուլտետ դառնալը նշանակո՞ւմ է ուսումնական ծրագրերի վերանայում, փոփոխություն կամ վերակազմում:

— Արմատական վերակազմման որեւէ անհրաժեշտություն չկա: Վաղուց արդեն մենք ունենք կանոնավոր մշակված, հղկված ուսումնական պլան, որն ամեն տարի փոփոխություններ է կրում՝ միայն ինչ-ինչ անհրաժեշտություններից ելնելով:

Մի բան արդեն հստակ է, որ ռադիո եւ հեռուստատեսություն առարկաները պետք է տարանջատվեն եւ դասավանդվեն իբրեւ առանձին դասընթացներ:

Կարող են ավելանալ նաեւ որոշ նոր մասնագիտություններ կյանքի թելադրանքով եւ այնպիսիք, որոնք մինչ այժմ այլապես են արվել իրագեկ մասնագետների պակասի պատճառով:

— Իսկ ինչպիսի՞ ուսումնական բազա ունեք ներկայումս:

— Առայժմ նվազագույն: Բայց մենք իրականացնում ենք երկու ծրագիր, ունենք նաեւ երրորդի ակնկալիքը: Այժմ ունենք ֆոտոլաբորատորիա, որը կհարստացվի ու ավելի արդիական կդարձվի, կբարձացվի համակարգչային կաբինետը, որը լավ բազա կլինի ուսանողներին տեսականի հետ մեկտեղ սովորեցնելու գործնական հմտություններ: Իսկ ակնկալիքը սեփական ռադիո եւ հեռուստաստուդիաներ ունենալն է:

Ընթացիկ պայմաններն առայժմ սովորեն գրել ու միայն գրել:

— Ձեր կատեգորիկ մոտեցումը, թե մարքսիզմը խանգարում էր մյուս գիտություններին, ես առանձնապես չեմ բաժանում, որովհետեւ այն եւս գիտություն էր, ցավոք, խեղաթյուրման հասցված: Ինչ վերաբերում է բանասիրական առարկաներին, մենք աշխատում ենք դրանց ծավալները հնարավորինս օպտիմալացնել: Նույնը եւ լեզուները, պետք է որոշակի ծավալներով իրենց տեղը գրավեն: Համեմատելով արեւմտյան չափանիշները մեր ավանդականի հետ, մենք պետք է գտնենք ոսկե միջինը, այն հաշվով, որ մեր շրջանավարտ ժուռնալիստը բազմակողմանի զարգացած ու գրագետ անձնավորություն լինի:

— Դա նշանակո՞ւմ է, որ այսուհետեւ ժուռնալիստի որակավորմամբ շրջանավարտը կլինի պատրաստի մասնագետ եւ ազատորեն կկարողանա աշխատել մեր բազմազան ԶԼՄ-ներում: Գաղտնիք չէ, որ մինչ այդ ոմանք երբեւէ չէին էլ աշխատում իրենց մասնագիտությամբ:

— Ձեր ինֆորմացիան այժմ բավական հնացած է: Մեր ուսանողության ճնշող մեծամասնությունն արդեն ուսանողական տարիներից է աշխատում լրատվական հիմնարկներում, որն ինչ-որ տեղ խանգարում է նաեւ նրանց ուսումնառությանը: Բայց դրանով լուծվում է նաեւ նրանց աշխատանքի տեսկզբնական փուլում որո՞նք են Ձեր հիմնական մտահոգությունները:

— Հիմնական մտահոգություններից մեկն ուսումնական կարգապահությունն է, դասերին չհաճախելը: Դա մի տխուր ավանդույթ է: Ոմանք որեւէ թերթում 2-3 հոդված տպագրելուց հետո իրենց ավարտուն ժուռնալիստ են համարում եւ՝ ուսուցումը գտնում ավելորդ: Մենք հարցն այժմ ավելի կտրուկ ենք դնում: Կամ այս կրթությունը նրանց պետք է եւ ուրեմն պիտի շարունակեն նորմալ սովորել, կամ պետք չէ եւ կարող են գնալ զբաղվել իրենց նախասիրությամբ:

Երկրորդ կարեւոր խնդիրն ուսումնական գրականության ստեղծումն է: Գաղտնիք չէ, որ ժուռնալիստիկան իբրեւ գիտություն մեզանում առաջին քայլերն է անում: Ֆակուլտետի մամուլի տեսության ու պատմության ամբիոնի շուրջ համախմբվել են երիտասարդ շնորհալի մասնագետներ, որոնք լրջորեն աշխատում են այդ ուղղությամբ: Ֆակուլտետի առաջին երախայրիներից է «Ժուռնալիստիկա» (Տեսության եւ պատմության հարցեր), պրակ Ա-ի հրատարակումը, որը պետք է շարունակվի տարբեր պրակներով, ուր կարծարծվեն ժուռնալիստիկային առնչվող բազմազան խնդիրներ: Դրանք կդառնան ուսումնական օժանդակ ձեռնարկներ:

Ի վերջո, հարցերի հարցը մնում է այն, որ ուսանողները լավ սովորեն: Ճիշտ է, դեռեւս մեր տեխնիկական բազան թույլ է, բայց երբեմն դա էլ չեն օգտագործում: Օրինակ, համակարգչային կաբինետը պետք է լիներ ծանրաբեռնված, բայց միայն վերջերս են ոմանք այնտեղ հաճախում: Մինչդեռ ավելորդ է խոսել համակարգիչներին տիրապետելու, դրանց դերի մասին այս նոր ժամանակներում:

Ինչ վերաբերում է որակյալ մասնագետներին, մենք նրանց կարիքն ունենք: Այժմ այդ բացը լրացնում են մեր շնորհալի շրջանավարտները, որոնք մագիստրատուրայում խորանում են իրենց ընտրած մասնագիտության մեջ: Նրանցից մի քանիսն արդեն ներկայացրել են գիտական թեզեր: Հույս ունեմ, որ առաջիկա մի քանի տարում մենք կհամալրենք մեր կադրերը արժանավոր մասնագետներով:

Զրույցը վարեց
[illegible]

Վանաձորի հրետանային զորամասում բացվեց մշակույթի ակումբ

Երեկ, դեկտեմբերի 8-ին Վանաձորի հրետանային զորամասում բացվեց մշակույթի ակումբ: Իր բացման խոսքում Վանաձորի կայազորի հրամանատարի տեղակալ, փոխգնդապետ (եւ իհարկե, բանաստեղծ ու արձակագիր) Վահագն Մուղնեցյանը շնորհավորեց զինվորականներին մաղթելով արժանապատիվ ծառայություն: Զինվորականներին ողջունեց նաեւ Վանաձորի սպայի տան տնօրեն Անդրանիկ Սահակյանը: Սպաների եւ զինվորների ներկաները մեկ րոպե լռությամբ ոգեկոչեցին հոկտեմբերի 27-ի ողբերգության մյուս զոհերի հիշատակը: Այնուհետեւ հանդես եկավ սպայի տան «Քնքուշ» երգչախմբի համույթը: Ներկաներին ջերմորեն ողջունեցին եւ իրենց ստեղծագործություններից կարդացին բանաստեղծներ՝ Հայաստանի գրողների միության Լոռու մարզային բաժանմունքի պատասխանատու քարտուղար Սամվել Զուլոյանը, «Լոռու մարզ» թերթի գլխավոր խմբագիր Մանվել Սիկոյանը, կենտրոնական գրադարանի գիտաշխատող Ալեքսանդր Դումաւյանը եւ մարզային թերթի գլխավոր խմբագրի տեղակալ Խորեն Գասպարյանը:

Գեղեցիկ կահավորված եւ հարմարավետ ակումբում հնչեցին հայրենասիրական երգեր, իսկ պարի խմբի աղջիկները ոգեւորել էին զինծառայողներին, որոնք եւս պարում էին դահլիճում:

Շուտով կբացվի նաեւ զորամասի գրադարանը: Զինվորականներին գրքեր կնվիրեն Վանաձորի կենտրոնական գրադարանը եւ ՀԳՄ Լոռու մշակութային բաժանմունքը:

[illegible]
Վանաձոր

ՕՄԲՈՒԴՍՄԵՆ

Պ. Հայրիկյան. «Այսօրվա քաղաքական մեծամասնության համար մարդու իրավունքների հարցը երկրորդական է, եթե ոչ անհասկանալի»

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Մարդու իրավունքների պաշտպանության ոլորտում պետության կողմից կատարվող ծախսերի առումով Հայաստանը եվրոպական երկրների մեջ զբաղեցնում է երկրորդ տեղը... վերջից», հայտարարեց ՀՀ նախագահին առընթեր մարդու իրավունքների հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Պարույր Հայրիկյանը հանձնաժողովի դեկտեմբերի 8-ի նիստում: Նա նշեց, որ իր ղեկավարած հանձնաժողովի տարեկան բյուջեն կազմում է 10 հազար ԱՄՆ դոլար:

Ներկայացնելով նոյեմբերի 15-16-ը Ղազախստանում կայացած մարդու իրավունքների պաշտպանության ինստիտուտների գործունեությանը նվիրված ՄԱԿ-ի կողմից կազմակերպված սեմինարի արդյունքները, Պարույր Հայրիկյանը հայտնեց նաեւ, որ հիշյալ ցուցանիշով վերջին տեղում Ադրբեջանն է, որտեղ մարդու իրավունքների հարցերով զբաղվող պետական ինստիտուտ ընդհանրապես գոյություն չունի:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանում մարդու իրավունքների պաշտպանի (օմբուդսմենի) ինստիտուտի ստեղծմանը, ապա, նշեց Հայրիկյանը, «մենք մեր գործը համապատասխան օրինագծի մշակումը, արել ենք, նախկին կառավարությունը արել է, նախագահը վստահեցրել է, որ իրենից կախվածը կանի, մնում է, որ նոր կառավարությունը եւ Ազգային ժողովը նույնպես անեն իրենցից կախվածը»: Նա, սակայն, մտահոգված է, որ «այսօրվա քաղաքական մեծամասնության համար մարդու իրավունքների հարցը երկրորդական է, եթե ոչ անհասկանալի»:

Նիստում քննարկվեց հանձնաժողովի գործունեության 2000 թ. ծրագիրը եւ որոշվեց, որ դեկտեմբերի 9-ին հանձնաժողովի երեք անդամներ կայցելեն ՆԳ նախարարության մեկուսարաններ ծանոթանալու համար կալանավորների պահելու պայմաններին:

ՈՃԻՐ

Չորաքանում որդին սպանել է հորը

ԲԵՐԴ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 1999 թ. դեկտեմբերի 3-ին, ժամը 22-ի սահմաններում, Տավուշի մարզի Չորաքան գյուղի բնակիչ Զիվան Արշալույսի Մարտիրոսյանը հայտարարություն էր տվել Տավուշի ՆԳ բաժին, այն մասին, որ անհայտ անձինք սպանել են հորը՝ Արշալույս Սոսինի Մարտիրոսյանին:

Օպերատիվ քննչական խումբը, մեկնելով դեպքի վայր, տեղում պարզել է, որ Արշալույս Մարտիրոսյանը մահացել է բութ գործիքով գլխին հասցված մի քանի ուժեղ հարվածներից:

Փաստի առիթով հարուցվել է քրեական գործ, եւ համատեղ ձեռնարկված օպերատիվ աշխատանքները պարզել են, որ Ա. Մարտիրոսյանին սպանել է որդին նույն Զ. Մարտիրոսյանը (ծնված 1950 թ.), որ բնակվում է Չորաքան գյուղում, չի աշխատում:

Զ. Մարտիրոսյանը ձերբակալված է, կատարվում է նախաքննություն:

ԴԱՎԻԹԱՇԵՆԻ ԿԱՄՈՒՐՋ

Մինչեւ փորձարկումը մնացել է 7 օր

Հայտնի է, որ նախատեսվում էր Դավիթաշենի կամուրջը շահագործման հանձնել այս տարվա դեկտեմբերին: Սակայն բյուջեի ճեղքվածքի պատճառով 500 միլիոն դրամով կրճատվեցին նաեւ կամրջի համալիրի շինարարության գումարները: Դրա պատճառով դանդաղեց շինարարության ընթացքը եւ անարդյունավետ օգտագործվեցին շինարարության համար առավել նպաստավոր մայիս-սեպտեմբեր ամիսները: Խախտվեց կամուրջը նախանշված ժամանակին շահագործման հանձնելու ժամկետը:

Սեպտեմբերին, երբ վերսկսվեց շինարարության վերաֆինանսավորումը, «Հայտրանսշին» փակ բաժնետիրական ընկերության «Կամուրջշին» ձեռնարկության շինարարները, կրկնապատկելով իրենց ջանքերը, աշխատելով երկհերթ գրաֆիկով, կարճ ժամանակամիջոցում հսկայածավալ աշխատանք կատարեցին: Սանավորապես ավարտին հասցվեցին կամրջի շուրջ 16 հազար խմ մակերես ունեցող պատսպարող ծեփման աշխատանքները, եւ շինարարները արդեն ձեռնամուխ են եղել նաեւ երթեւեկելի մասերի ու մայթերի ասֆալտապատմանը: Եթե եղանակը չխանգարի, նրանք մտադիր են մինչեւ տարվա վերջ լիովին ավարտել նաեւ ասֆալտապատումը: «Կամուրջշին» ձեռնարկության տնօրեն Վլադիկ Սաֆրյանը մեզ տեղեկացրեց, որ անկախ մնացած աշխատանքներից, որոշել են դեկտեմբերի 15-ից սկսել կամրջի փորձարկման աշխատանքները: Իսկ դա երկարատեւ ու բարդ գործընթաց է:

Ի պատիվ շինարարների, այսօր արդեն անվարան կարելի է ասել, որ 500 մետր երկարություն, 90 մ բարձրություն եւ 32,5 մ լայնություն ունեցող Դավիթաշենի կամուրջը պատրաստ է փորձարկման: Իսկ սա նշանակում է նաեւ, որ փորձարկված կամուրջը կարելի է նաեւ շահագործել:

Կամուրջը նախանշված ժամանակին գործարկելու ժամկետի ձախողումը պայմանավորված էր նրանով, որ ֆինանսավորման ընդհատման պատճառով հնարավոր չեղավ ժամանակին իրականացնել կամրջի գլխամասի միացումը Վաղարշյան փողոցի, ինչպես նաեւ վերջնամասի միացումը երկթռիչք ուղեանցի միջոցով ուղիղ գծով Դավիթաշեն թաղամասի հետ: Այդ ամենը ֆինանսական եւ տեխնոլոգիական առումով հնարավոր կլինի անել արդեն 2000 թ.-ին: Սակայն դա չի նշանակում, թե հնարավոր չի լինի կամուրջը փորձարկելուց հետո շահագործման հանձնել ավելի վաղ ժամկետում: Խոսքը մասնակիորեն գործարկելու մասին է, որի համար բավական է, որ կամրջի գլխամասը, թեկուզեւ մասնակիորեն, միացվի Վաղարշյան փողոցի հետ:

Տեղեկացնենք նաեւ, որ կամրջի վերջնամասն այսօր Դավիթաշեն թաղամասի հետ կարող է կապվել արդեն պատրաստի կամուրջ-Հալաբյան փողոց, կամուրջ-Զովունի, եղվարդ եւ Հալաբյան փողոց-Դավիթաշեն թաղամաս տանող եզրային ճանապարհների օգնությամբ:

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Հայկական մարտկոցներ հայաստանյան մեքենաների համար

Հայրենական արտադրությունը չի սահմանափակվում միայն սննդի ու թեթեւ արդյունաբերությամբ

Հայաստանի ազգային տնտեսության հսկաներից մեկը «Էլեկտրոն» գիտաարտադրական միավորումը (ԳԱՄ) տարիներ շարունակ, 1990 թվականից ի վեր, Խորհրդային Միության փլուզումից հետո հասկանալի պատճառներով (կենտրոնացված կառավարման վերացում, պատվերների բացակայություն, էրգափակում եւ այլն) կիսով չափ մատնվել էր անգործության: Այսօր գործարանի տարածքում կա մի արտադրամաս, ավելի ճիշտ ձեռնարկություն «Էլեկտրոն-գոլդ» հայ-ամերիկյան համատեղ ձեռնարկությունը, որտեղ արտադրվում են մարտկոցներ տարբեր տիպի փոխադրամիջոցների համար սկսած տանկերից, վերջացրած մարդատար ավտոմեքենաներով: Այսօր արդեն ձեռնարկության մարտկոցները (ակումուլյատորներ) շահագործում են ամբողջ բանակի ու այլ պետական կառույցների փոխադրամիջոցները: Ինչ վերաբերում է հայաստանյան շուկային, ապա արդեն կարելի է արձանագրել տեղական արտադրության մարտկոցները գրավել են շուկայի մոտ 20 տոկոսը, եւ շուկան գրավելու գործընթացը շարունակվում է:

1956 թվականին հիմնադրված «Էլեկտրոն» գիտաարտադրական միավորումը ժամանակին արտադրում էր մոտ 40 տեսակի ավտոմատ համակարգեր, ղեկավարող սարքեր, հաշվիչ մեքենաներ եւ միութենական ու հայկական գիտահետազոտական ինստիտուտների, մասնավորապես Երեւանի մաթեմատիկական մեքենաների կամ «Մերգելյան» ինստիտուտի պատվերներով ու նախագծերով բարձր տեխնոլոգիական սարքավորումներ: Միավորումն ուներ մոտ 8500 աշխատակից, որոնց մի մասը գիտաշխատողներ էին: Այսօր աշխատակիցների գերակշիռ մասը պարապուրդի է մատնված, եւ արդեն ՊՓԲԸ դարձած «Էլեկտրոնի» ղեկավարությունը ելքեր է փնտրում արտադրամասը առ արտադրամաս վերապրոֆիլավորելու եւ այլ տարբերակներով գործի գցելու հսկա ձեռնարկությունը: Փաստորեն, հայ-ամերիկյան «Էլեկտրոն-գոլդ» ՀՁ հիմնադրմամբ տարիներ շարունակ մասնակի անգործության մատնված գործարանը կարծես թե իր երկրորդ կյանքը ստացավ: ՀՁ-ի ստեղծման գործում մեծ ներդրում ունեցավ այն ժամանակվա ՀՀ պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը, որի անձնական նախաձեռնության ու հետեւողականության շնորհիվ ձեռնարկությունը ֆինանսավորվեց ու ստացավ բանակի առաջին պատվերները: Քանի որ նոր գործարան կառուցելն անհնար էր, իսկ հինի բազայի վրա նոր արտադրություն կազմակերպելու համար նյութական միջոցներ էին պետք, ձեռնարկության հիմնադրումն ու ներդրումը հայկական կողմի հետ ստանձնեց ամերիկահայ գործարար Լեւոն Բաղումյանը: Ներկայումս ՀՁ բաժնետոմսերի 50 տոկոսը տնօրինող ամերիկյան կողմը ներկայացնում է նրա որդին Ջորջը, որը իր մյուս եղբայրների հետ ստանձնել է նաեւ էջմիածնում, Աշտարակում ու Ղարաբաղում հոր սկսած ձեռնարկները տարբեր ոլորտներում: Նա խոստովանեց, որ «էլեկտրոն-գոլդն» իր համար հատուկ խորհուրդ ունի ու այն համարում է սկսած գործերից ամենահեռանկարայինը: Նույն կարծիքին են նաեւ հայաստանյան կողմը ներկայացնող մասնագետները «Էլեկտրոն» ՊՓԲԸ գործադիր տնօրեն Հակոբ Հակոբյանի գլխավորությամբ: Նրանք տեղեկացրին, որ արդեն իսկ գործարանում կատարվել է 400 հազար դոլարի ներդրում, ձեռք են բերվել նոր սարքավորումներ, կոմպլեկտավորող նյութեր: Արտադրական վերազինումն ու նախապատրաստական փուլը դժվարին էր, տեւեց մոտ երեք տարի, նախապատրաստական դժվարին աշխատանքից հետո գործարանի առաջին մարտկոցները թողարկվեցին 1995 թվականին: «Մարտկոցը ռազմավարական նշանակություն ունի որեւէ երկրի բանակի եւ այլ կառույցների համար, եւ շատ կարեւոր էր դրա արտադրությունը Հայաստանում կազմակերպելը», նշեց Հ. Հակոբյանը: Դա կարեւորում էր նաեւ նախկին պաշտպանության նախարարն ու վարչապետը, եւ արվում էր ամեն ինչ պետպատվերի գումարները ժամանակին փոխանցելու ու արտադրությանն օժանդակելու համար: Այսօր էլ «էլեկտրոն-գոլդը» շարունակում է կատարել պետպատվերը: Դրան զուգահեռ ավելանում են ներքին շուկայի սպառման համար նախատեսված մարտկոցների արտադրության ծավալները:

Ըստ «էլեկտրոն-գոլդի» տվյալների, միայն անցյալ տարի Հայաստան է ներմուծվել մոտ 50 հազար մարտկոց, մինչդեռ հայաստանյան գործարանն այսօր ի վիճակի է բավարարել շուկայի եթե ոչ 100, ապա գոնե 80 տոկոսի պահանջները: Հիմնականում ներմուծվում են ռուսական ու թուրքական մարտկոցներ: Եթե առաջիններին հայկական մարտկոցները իրենց որակական հատկանիշներով չեն զիջում, ապա երկրորդներին զգալիորեն գերազանցում են: Հ. Հակոբյանը մանրամասն բացատրեց մարտկոցների պատրաստման տեխնոլոգիան: Մարտկոցը էլեկտրաքիմիական սարք է, պատրաստվում է տարբեր բաղադրատարրերից, հետեւաբար նրա պատրաստումն ունի մասնագիտական նրբություններ: Պրն Հակոբյանի մասնագիտական բացատրությունների համեմատական գնահատականը հետեւյալն է. հայկական մարտկոցները, ի տարբերություն, օրինակ, թուրքականների, ավելի դիմացկուն են ու հուսալի: Նրանց երկարակեցությունը համապատասխանում է գործարանային երաշխիքներին, մինչդեռ շատ հաճախ հարեւան երկրներից ներմուծված մարտկոցները հայաստանցի գնորդին են հրամցվում իրենց հնարավորություններից մի քանի անգամ ավելի «որակական հատկանիշներով»: Օրինակ, թուրքական 20 ամպեր/ժամ կարողությամբ մարտկոցները ճարպիկ վաճառողները «սաղացնում են» 70 ամպեր/ժամի անվան տակ: Հ. Հակոբյանը հարկ համարեց ընդգծել, որ տարեցտարի նկատվում է տեղական մարտկոցների սպառման ավելացման միտում: Այս տարվա ինը ամիսների ընթացքում իրացվել է այնքան մարտկոց, որքան ամբողջ անցյալ տարի: Ինչ վերաբերում է գնին, ապա, ըստ Հ. Հակոբյանի, եթե, օրինակ, գերմանական «Bosch» ֆիրմայի արտադրության մարտկոցն արժեն 55 դոլար, ռուսականները 40, ապա հայկական մարտկոցները 30 դոլար, որը 10 դոլարով ավելի թանկ է թուրքականից, բայց ունի որակական առավելություններ, եւ ինչպես ասում են «թանկից էժանը չկա»: Անձամբ «էլեկտրոնի» տնօրենի «ժիգուլի» մակնիշի ավտոմեքենան արդեն մի քանի տարի շարունակ հաջողությամբ «շահագործում է» գործարանի արտադրած առաջին մարտկոցը: Ներկայումս «էլեկտրոն-գոլդի» գլխավոր խնդիրներից մեկը շուկան քայլ առ քայլ գրավելն է: Այդ գործում կարեւոր նշանակություն կունենա արտադրության առավել օպտիմալացումը: Մարտկոցում օգտագործվող նյութերի ընդամենը 10 տոկոսն է այսօր ներմուծվում դրսից, եւ եթե հնարավոր լինի արտադրությունը կազմակերպել 100 տոկոսանոց հայաստանյան հումքով, զգալիորեն կիջնի նաեւ արտադրանքի ինքնարժեքը, որը կարող է իջնել նաեւ նոր տեխնոլոգիաների ներմուծմամբ: Դրա համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցներ ձեռք բերելու ուղիները եւս գործարանի ղեկավարությունը փնտրում է: Կա մի մեծ ծրագիր նաեւ նոր տիպի պլաստիկ տուփերով մարտկոցների արտադրության վերաբերյալ: Ծրագրի իրականացման համար առաջիկա երկու տարիներին միավորման կողմից կներդրվի մոտ 800.000 դոլար: Պլաստիկ տուփերով մարտկոցները մեծ տարածում ունեն արտասահմանում, եւ Հայաստանում արտադրվածները, ըստ հայ մասնագետների, հաջողությամբ կարող են օգտագործվել այստեղ շահագործվող ու օր-օրի ավելացող արտասահմանյան մակնիշների մեքենաների վրա: Ընդհանրապես կան երկու տիպի մարտկոցներ չսպասարկվող (մեկանգամյա) եւ սպասարկվող: Վերջիններիս համար «էլեկտրոն գոլդը» տալիս է մեկ տարվա երաշխիք ու կազմակերպում նաեւ շահագործումից դուրս եկած մարտկոցների հավաքման կետեր: Ձեռնարկությունը մասնաճյուղեր ունի նաեւ Արցախում, Ստեփանավանում ու Կապանում: Այսօր ձեռնարկությունում աշխատողների թիվը հասնում է 80-ի, իսկ արտադրության ընդլայնմամբ նրանց թիվը կհասնի 200-ի: Բոլոր ծրագրերի հաջող շարունակվելու եւ նոր ծրագրերի իրականացման դեպքում կգա նաեւ տարածաշրջանի երկրներ հայկական մարտկոցներ արտահանելու ժամանակը:

Հ. Գ. **«Գործարանի հիմնադրման եւ կայացման գործում մեծ ներդրում ունեցած Վազգեն Սարգսյանի եւ հայրենասեր գործարար Լեւոն Բաղումյանի հիշատակը հավերժացնելու համար համատեղ ձեռնարկության մուտքի մոտ մոտակա ամիսներին կկանգնեցվի տուֆակերտ հուշապատ», վերջում ավելացրեց «էլեկտրոնի» գործադիր տնօրենը:**

ՎԱՀԱՆ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Ղարաբաղում նորից պատերազմ է...

Սկիզբը էջ 1

Այսօր որոշակի զուգահեռներ կարելի է անցկացնել Ղարաբաղում տիրող վիճակի եւ հայաստանյան վերջին դեպքերի միջեւ՝ կապված հատկապես վերջին համագումարում ինչած հայտարարությունների հետ, երկու դեպքում էլ միանշանակ կարող ենք արձանագրել՝ «պատերազմի սինդրոմը» դեռ երկար ժամանակ կմնա տիրապետող ինչպես ներքաղաքական հարաբերություններում, այնպես էլ տնտեսության մեջ:

Ղարաբաղը փոքր երկիր է, եւ ինչպես լինում է բոլոր փոքր երկրներում, բոլորին է հայտնի, թե ու՞մ ձեռքում են բիզնեսի ամենաեկամտաբեր ոլորտները: Ինչ վերաբերում է հիմնականում ներկրմամբ ապրող Ղարաբաղի տնտեսությանը, ամենաեկամտաբեր ոլորտները բենզինի, հացամթերքների ներկրումներն են, ինչպես նաեւ վերջերս բացված մի քանի արտադրություններ: Տարբեր շրջանակներում ու նաեւ փողոցներում «ու՞մ են պատկանում դրանք» հարցին պատասխանողները շատ զգուշավոր են, սակայն գրեթե բոլորը մատնացույց են անում բանակի հրամանատարին ու նրա թիմին: Ստեփանակերտում այսօր կառուցվում են շքեղաշուք շինություններ, կան ամբողջ փողոցներ ու թաղամասեր, որոնք այլի են ընկնում սպիտակ, գեղեցիկ, արքայական անտեսաններով զարդարված առանձնատների առատությամբ: Փողոցներում եւս քիչ չեն երթեւեկող տարբեր մակնիշի արտասահմանյան մեքենաներն ու բոլորովին նոր «դորդ ջիպ» «Նիվա»-ներ: Եթե այդ բոլորը Հայաստանում կարող են այնքան էլ աչքի չզարնել, ապա Ղարաբաղում դրանք ավելի ակնհայտ են պատերազմի հետքերի դրոշմը կրող բնակավայրերի, սոցիալական ծանր վիճակի ֆոնի վրա: Այդ բոլորի հացատէրերի մասին հարցին զգուշավոր պատասխանները գլխավորապես մատնանշում էին նույն հասցեատիրոջը: Զարմանալի զուգադիպությամբ, այն հյուրանոցը (որն, ի դեպ, ուներ բավականին լավ սպասարկում ու Երեւանի հյուրանոցների հետ համեմատելի պայմաններ), որտեղ իջեւանել էին հայաստանցի գործարարներն ու լրագրողները, նույնպես որոշակի առումով կապում էին նույն անվան հետ: Ամեն դեպքում, տպավորությունն այնպիսին էր, որ Սամվել Բաբայանն ու նրա «թիմը» տիրապետում են շատ ու շատ ոլորտների ու հաստատությունների, եւ իշխանությունների հետ, այդ առումով, ունեն որոշակի հակասություններ: Ի դեպ, դրա արտահայտությունը կարող է լինել նաեւ այն, որ Հայաստան-Արցախ գործարար համաժողովին ներկայացված ղարաբաղցի գործարարների թվում մեծ մասամբ պետական ձեռնարկությունների տնօրեններն էին. բացակայում էր նաեւ Ստեփանակերտի քաղաքապետ, Ս. Բաբայանի եղբայր Կարեն Բաբայանը:

Ղարաբաղում այսօր ավելի բաց են խոսում

«Ղարաբաղում ամեն մեկն իր գործով պետք է զբաղվի», հայտարարեց Ա. Ղուկասյանը հայաստանցի մի քանի լրագրողներին տված իր բրիֆինգում, միաժամանակ ավելացնելով, որ եթե որոշ մարդիկ ուզում են զբաղվել բիզնեսով, թող զբաղվեն, ինքը պրոբլեմ չունի, բայց միայն հարկերը մուծելու պայմանով ու ոչ մի արտոնություն չպետք է ունենան ուրիշների նկատմամբ: Ընդհանրապես, ԼՂՀ նախագահի պատասխաններում զգացվում էր, որ նա այսօր պատրաստ է ավելի բաց խոսել որոշ հարցերի մասին, քան մեկ-երկու տարի առաջ էր: Նա ինքը խոստովանեց, որ Ղարաբաղում ընդհանրապես ընդունված չի եղել քննադատությունը՝ Ղարաբաղի հերոսական համբավը չփոխելու համար, բայց այսօր կյանքը ստիպում է ուրիշ տեսանկյունից նայել դեպքերին: Ըստ Ա. Ղուկասյանի, դրա հետեւանքով, «որոշ մարդիկ սխալ եզրակացություններ են արել եւ գտել, որ իրենք սուրբ են»: Երբ հնչեց ծըգրտող հարցը, թե խոսքը չի՞ վերաբերում արդյոք Ս. Բաբայանին, որի նկատմամբ նախագահը կարծես թե անբարեկամ հակակրանք ունի, Ա. Ղուկասյանը պատասխանեց. «Իրոք, ես ունեմ որոշ պրոբլեմներ Ս. Բաբայանի հետ: Ես իրեն չնշանակեցի պաշտպանության նախարար, եւ գտնում եմ, որ ավելի արժանավոր անհատի նշանակեցի: Ս. Բաբայանը փորձում է իր դերը ունենալ ե՛ւ բանակի, ե՛ւ նախարարության ոլորտում, ե՛ւ տնտեսական հարցերում: Համոզում էր աշխարհին, որ ինքը բյուջե է գրում, առողջապահության ոլորտում ռեֆորմներ է անում»: ԼՂՀ նախագահի գնահատմամբ՝ դրանք անլուրջ հայտարարություններ են: Ս. Բաբայանը պետք է զբաղվի միայն բանակով, քանի որ նա «ի վիճակի չէ զբաղվելու ուրիշ հարցերով, դրա համար չունի ո՛չ համապատասխան կրթություն, ո՛չ ինտելեկտ, ո՛չ փորձ»: Նա ավելացրեց նաեւ, որ Բաբայանը վերջերս բերք է ֆինանսավորում «10-րդ նահանգը», եւ «կան լուրջ կասկածներ, որ դա քաղանված փողերով է»: «Եթե նա փորձում է մտնել քաղաքական կամ տնտեսական դաշտ, կարող են ստեղծվել լուրջ պրոբլեմներ Արցախի համար», իր միտքը եզրափակեց նախագահը: Թալանված փողերի, որոշ ոլորտներում մենաշնորհների մասին «Ազգի» հարցին ի պատասխան նա տեղեկացրեց, որ որոշ քրեական գործեր արդեն հարուցված են, եւ քննություն է գնում: Ինչ վերաբերում է անձամբ բանակի հրամանատարին, «այսօր նրա դեմ գործ չի հարուցված», թեեւ «որոշ տեղեր նրա անունը նշվում է»: Կոնկրետ՝ «հարկերի մուծման պրոբլեմ կա, հարկային տեսչությունը զբաղվում է դրանով»:

Ա. Ղուկասյանը միաժամանակ չժխտեց նաեւ ընդդիմություն ունենալու կարեւորությունը ժողովրդավարական երկրում, սակայն, նրա դիտարկումներով, Ղարաբաղի այսօրվա ընդդիմությունը «աբիժնիկներն» են, որոնք «իրենք էլ չգիտեն, թե ինչ են ուզում» եւ միայն հայհոյում են իշխանություններին: Այդ ընդդիմության մասին Ա. Ղուկասյանի բրիֆինգին նախորդած վարչապետ Անուշավան Դանիելյանի բրիֆինգում ավելի առարկայական որակումներ հնչեցին: ԼՂՀ վարչապետը հայտարարեց՝ իրենք թույլ չեն տա, որ սեւ փողերն օգտագործվեն իշխանության դեմ: Նա հավաստիացրեց, որ կառավարությունը չի դիմելու ուժային մեթոդների, իշխանությունները պատրաստ են նույնիսկ տնտեսական ամնիստիա հայտարարել, բայց բոլոր նրանց նկատմամբ, ովքեր պատրաստ են գործել օրենքի շրջանակներում: Ընդհանրապես, թե՛ ԼՂՀ նախագահի եւ թե՛ վարչապետի խոսքում կարմիր թելի նման անցնում էին արդարության ու կարգուկանոնի հաստատման գաղափարները, եւ նրանց բաց հայտարարություններից կարելի է եզրակացնել, որ հայտարարված է պատերազմ տնտեսական դաշտում: Դրա համար, ինչպես նշեց Ա. Դանիելյանը, կա «քաղաքական կամք»՝ վերացնելու հետպատերազմյան երկրներին բնորոշ որոշ խնդիրներ, հաստատելու կայունություն ու օրենքի իշխանություն: Հակառակ դեպքում Արցախի տնտեսությունը մշտապես կմնա հետպատերազմյան փուլում, չեն լինի զարգացում ու ներդրումներ, ինչը նշանակում է հարցականի տակ դնել ձեռք բերած հաղթանակը: Հայտնի ճշմարտություն է՝ «Հաղթելը հեշտ է, պահելն է դժվար»:

Պայմանագիր ցեղասպանության ոճիրը կանխարգելելու եւ պատժելու մասին

Տասնամյակներ շարունակ մեր երկրի պաշտոնական այրերը միջազգային ատյաններում բարձրացրել են դարասկզբին մեր ժողովրդին բաժին ընկած ծանրագույն ողբերգության ցեղասպանության հարցը: Վերջերս Ստամբուլում կայացած ԵԱՀԿ գագաթաժողովը բացառություն չէր: Ժողովուրդն էլ տարբեր առիթներով խոսում, վիճում է այդ մասին եւ օտար երկրներից պահանջում դրա ճանաչումը: Ինչքանով է, սակայն, ինքը ժողովուրդը, իրազեկ այդ առնչությամբ 51 տարի առաջ, այս օրը ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի ընդունած պայմանագրի դրույթներին: Հավանաբար շատ քչերն են ծանոթ դրանց, այն էլ մասնակի այս կամ այն հատվածներին միայն: Նոր դարասկզբի շեմին մեր հազարավոր անմեղ զոհերի հիշատակը դեռեւս վառ պահելու եւ մեր ժողովրդին այդ պատմական փաստաթղթի հոդվածներին ավելի մոտիկից ծանոթացնելու մտահոգությամբ ստորեւ ներկայացնում ենք տեքստի ամբողջական թարգմանությունը: Պայմանագիր հավանության արժանացած եւ ստորագրության ու համաձայնության համար ներկայացված է ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի 1948 թ. դեկտեմբերի 9-ին ընդունված որոշումով: Ուժի մեջ է մտել 1951 թ. հունվարի 12-ին համաձայն հոդված 13-ի:

Պայմանագիրը ստորագրողները

Հաշվի առնելով ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի 1946 թ. դեկտեմբերի 11-ի որոշում 96(I)-ի հայտարարությունը, որ ցեղասպանությունը միջազգային օրենքներով ոճիր է համարվում, հակասում է ՄԱԿ-ի ոգուն ու նպատակներին եւ դատապարտվում է քաղաքակիրթ աշխարհի կողմից, գիտակցելով, որ պատմության բոլոր ժամանակներում ցեղասպանությունը մարդկանց մեծ կորուստների պատճառ է դարձել, եւ համոզված լինելով, որ միջազգային համագործակցություն է անհրաժեշտ մարդկությանը ծերբազատելու համար նման խորշելի պատուհասից, այսու համաձայնում են ներքոհիշյալ դրույթներին:

Հոդված 1. Պայմանագիրը ստորագրողները հաստատում են, որ ցեղասպանությունը գործադրված խաղաղ թե պատերազմի ժամանակ, միջազգային օրենքներով ճանաչված ոճիր է, որն իրենք հանձն են առնում կանխարգելել եւ պատժել:

Հոդված 2. Ներկա պայմանագրում ցեղասպանություն է համարվում հետեւյալ գործողություններից որեւէ մեկը, որը գործադրվում է ազգային, էթնիկական, ցեղային կամ կրոնական մի որոշակի խմբի որպես այդպիսին ամբողջովին կամ մասամբ ոչնչացնելու նպատակով.

ա) խմբի անդամներին սպանելը.

բ) խմբի անդամներին լուրջ մարմնական կամ մտավոր վնաս պատճառելը.

գ) խմբին դիտավորյալ պարտադրումը կյանքի այնպիսի պայմանների, որոնք առաջ կբերեն նրա ամբողջական կամ մասնակի ֆիզիկական ոչնչացումը.

դ) այնպիսի միջոցների պարտադրումը, որոնց նպատակն է արգելել ծնունդները խմբի ներսում.

ե) ուժային միջոցներով խմբի երեխաներին տեղափոխել մեկ այլ խումբ:

Հոդված 3. Հետեւյալ գործողությունները պատժելի են.

ա) ցեղասպանությունը.

բ) ցեղասպանություն գործելու դավադրությունը.

գ) ցեղասպանություն գործելու ուղղակի եւ հասարակական հրահրումը.

դ) ցեղասպանություն գործելու փորձը.

ե) ցեղասպանության գործին մեղսակցությունը:

Հոդված 4. Ցեղասպանություն կամ հոդված 3-ում նշված որեւէ այլ գործողություն կատարող անձինք պատժվելու են անկախ այն հանգամանքից, թե նրանք սահմանադրորեն պատասխանատու իշխանավորներ են, հասարակական ծառայողներ թե անհատ մարդիկ:

Հոդված 5. Պայմանագիրը ստորագրողները հանձն են առնում կյանքի կոչել, իրենց սահմանադրություններին համահունչ, անհրաժեշտ օրենսդրություն, որը ներկա պայմանագրի դրույթներին գործելու հնարավորություն կտա եւ հատկապես կնախատեսի արդյունավետ պատժամիջոցներ ցեղասպանության կամ հոդված 3-ում նշված որեւէ այլ գործողության մեջ մեղադրվող անձերի նկատմամբ:

Հոդված 6. Ցեղասպանության կամ հոդված 3-ում նշված որեւէ այլ գործողության մեջ մեղադրված անձինք կդատվեն այն երկրի տրիբունալի կողմից, որի տարածքում գործողությունը կատարվել է, կամ միջազգային տրիբունալի կողմից, որն իրավասու է պայմանագիրը ստորագրած կողմերին ներկայացնելու եւ որն ընդունելի է նրանց կողմից:

Հոդված 7. Ցեղասպանությունը եւ հոդված 3-ում նշված այլ գործողությունները չեն դիտվելու որպես հանցագործներին այլ պետություններին հանձնելու նպատակին ծառայող քաղաքական ոճրագործություններ: Պայմանագիրը ստորագրողները նման դեպքերում պարտավորվում են առաջնորդվել իրենց օրենքներով եւ գործող համաձայնագրերով:

Հոդված 8. Պայմանագիրը ստորագրողներից որեւէ մեկը կարող է ՄԱԿ-ի իրավասու մարմիններին կոչ անել ձեռնարկելու միավորված ազգերի կանոնադրությանը համապատասխան այնպիսի գործողություն, որը նրանք հարմար կգտնեն կանխարգելելու եւ ճնշելու ցեղասպանությունը կամ հոդված 3-րդում նշված որեւէ այլ արարքներից մեկը:

Հոդված 9. Ներկա պայմանագրի մեկնաբանման, կիրառման կամ ավարտման վերաբերյալ ստորագրող կողմերի միջեւ ծագած վեճերը, ներառյալ նրանք, որոնք առնչվում են ցեղասպանության կամ հոդված 3-րդում հիշատակված որեւէ այլ արարքի նկատմամբ պետություններից մեկի պատասխանատվությանը, ներկայացվելու են արդարադատության միջազգային դատարան վիճող կողմերից որեւէ մեկի պահանջով:

Հոդված 10. Ներկա պայմանագիրը, որի չինարեն, անգլերեն, ֆրանսերեն, ռուսերեն եւ իսպաներեն տեքստերը հավասարապես վավերական են, կրելու է 1948 թ. դեկտեմբերի 9-ի ամսաթիվը:

Հոդված 11. Ներկա պայմանագիրը մինչեւ 1949 թ. դեկտեմբերի 31-ը բաց է լինելու ՄԱԿ-ի անդամ կամ գլխավոր ասամբլեայի կողմից հրավեր ստացած ոչ անդամ այլ պետություններից բոլոր նրանց առաջ, ովքեր ցանկանում են ստորագրել:

Ներկա պայմանագիրը վավերացվելու է եւ վավերացված փաստաթղթերը պահվելու են ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի մոտ: 1950 թ. հունվարի 1-ից հետո ներկա պայմանագիրը կարող է ձեռք բերել ՄԱԿ-ի ցանկացած անդամ կամ ոչ անդամ պետություն, որին, ինչպես նշվեց, հրավեր է ուղարկվել: Ձեռք բերման փաստաթղթերը պահվելու են ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի մոտ:

Հոդված 12. Պայմանագիրը ստորագրողներից որեւէ մեկը, նախօրոք զգուշացնելով ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարին, կարող է ներկա պայմանագրի կիրառումը տարածել այլ տարածքների կամ մեկ կոնկրետ տարածքի վրա, ստանձնելով վերջիններիս կամ վերջինիս արտաքին հարաբերությունների պատասխանատվությունը:

Հոդված 13. Այն օրը, երբ առաջին 20 վավերացումները կամ ձեռքբերման դիմումները հանձնվեն, գլխավոր քարտուղարը գրավոր հավաստիություն է պատրաստելու եւ ՄԱԿ-ի անդամ եւ հոդված 11-ով նախատեսված ոչ անդամ պետություններից յուրաքանչյուրին տրամադրելու է մեկական օրինակ: Ներկա պայմանագիրն ուժի մեջ է ձեռքբերման դիմումի ներկայացումից 90 օր հետո: Որեւէ հետագա վավերացում կամ ձեռքբերման դիմում ուժի մեջ է մտնելու համապատասխանաբար ներկայացվելուց 90 օր հետո:

Հոդված 14. Ներկա պայմանագիրն ուժի մեջ է մնալու տասը տարի: Դրանից հետո շարունակելու է ուժի մեջ մնալ հաջորդական հնգամյա ժամանակահատվածներում պայմանագիրը ստորագրած այնպիսի կողմերի համար, որոնք չեն հրաժարվել դրանից ընթացիկ ժամկետը լրանալուց առնվազն վեց ամիս առաջ: Հրաժարումը պետք է կատարվի ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարին ուղղված գրավոր հայտարարության ձեւով:

Հոդված 15. Եթե հրաժարումների որպես հետեւանք ներկա պայմանագիրը ստորագրողների թիվը 16-ից նվազ լինի, պայմանագիրը դադարելու է ուժի մեջ լինելուց, այն օրվանից, երբ այդ հրաժարումներից վերջինը կատարվել է:

Հոդված 16. Ներկա պայմանագիրը վերանայելու պահանջ կարող է ներկայացնել ստորագրող կողմերից որեւէ մեկը, ցանկացած ժամանակ, գլխավոր քարտուղարին ուղղված գրավոր դիմումի ձեւով:

Գլխավոր քարտուղարն անհրաժեշտության դեպքում պետք է որոշի, թե ինչ քայլեր են ձեռնարկվելու այդ առնչությամբ:

Հոդված 17. Միավորված ազգերի գլխավոր քարտուղարը ՄԱԿ-ի բոլոր անդամ եւ հոդված 11-ում հիշատակված ոչ անդամ պետություններին տեղեկացնելու է.

ա) ստորագրությունների, վավերացումների եւ ձեռքբերման դիմումների մասին, որոնք ստացվել են համաձայն հոդված 11-ի.

բ) զգուշացումների մասին, որոնք ստացվել են համաձայն հոդված 12-ի.

գ) ներկա պայմանագրին ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը համաձայն հոդված 13-ի.

դ) պայմանագրից հրաժարվելու դիմումների մասին համաձայն հոդված 14-ի.

ե) պայմանագիրը չեղյալ հայտարարելու մասին համաձայն հոդված 15-ի.

զ) պահանջ-հայտարարությունների մասին, որոնք ստացվել են համաձայն հոդված 16-ի:

Հոդված 18. Ներկա պայմանագրի բնագիրը պահպանվելու է ՄԱԿ-ի արխիվներում: Պայմանագրի վավերացված օրինակներ ուղարկվելու են ՄԱԿ-ի անդամ բոլոր եւ ոչ անդամ (հոդված 11) պետություններին:

Հոդված 19. Ներկա պայմանագիրը գրանցվելու է ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի կողմից ուժի մեջ մտնելու օրը:

ՉԵՉՆԻԱ

Պուտինը բարձրացնում է Քլինթոնի նետած ձեռնոցը

Դեկտեմբերի 7-ին աշխարհի բոլոր լրատվական գործակալությունները, իբրեւ ամենամեծ սենսացիա, տարածեցին ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնի հայտարարությունը. «Ռուսաստանը թանկ կվճարի Չեչնիայում իր գործողությունների համար»: Նույնիսկ սառը պատերազմի տարիներին հազվադեպ են եղել այս կարգի բռնամական հայտարարություններն ու անթաքույց սպառնալիքները: Տվյալ դեպքում Քլինթոնը, շարունակելով դատապարտել չեչեն ահաբեկիչներին, միացավ Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի եւ Գերմանիայի կանցլեր Գերհարդ Շրյոդերի տեսակետին, որոնք գտնում են, թե «ռուսների պատասխան գործողությունները համարժեք չեն», «խաղաղ բնակչության շրջանում պատճառում են մեծ զոհեր եւ հումանիտար աղետ»: Սա, իհարկե, փարիսեցիություն է այն մարդկանց շուրթերին, ովքեր բարբարոսական ռմբակոծություններ էին իրականացնում Հարավսլավիայի դեմ՝ հարուցելով շատ ավելի մեծ հումանիտար աղետ, այն էլ ոչ իրենց երկրի տարածքում: Այս առումով զարմանալի անկեղծություն է հանդես բերել հանրապետական կուսակցությունից ԱՄՆ-ի նախագահության թեկնածու, շեշտելով, որ մտահոգությունն ավելի շատ վերաբերում էր Ռուսաստանի վարչապետ Վլադիմիր Պուտինը, որին, ինչպես երեւում է, ամենեւին էլ շատ չէր մտահոգել վարկային տրանշի սառեցումը: Եվ նրա անդրադարձը Բիլ Քլինթոնի հայտարարությանը չափազանց կտրուկ էր: Նա անհապաղ հանդես եկավ պատասխան հայտարարությամբ. «Չեչեն ահաբեկիչների դեմ մեր ռազմական գործողությունները կշարունակվեն մինչեւ վերջ... Մենք ամեն ինչ անում ենք եւ կանենք խաղաղ բնակչության, ինչպես եւ մեր զինվորների կորուստները նվազագույնի հասցնելու համար...»:

Ինչպես երեւում է, Արեւմուտքի խոփը Չեչնիայում քարին է առել: Պուտինը չի վախենում Քլինթոնի սպառնալիքներից եւ բացահայտորեն բարձրացնում է նրա նետած ձեռնոցը: Արեւմուտքը չի կարող բացեիբաց պաշտպանել չեչեն ահաբեկիչներին, իսկ Պուտինը չի վարանում քայլեր բերել. վերջին շրջանում բանդիտները պարզապես գլխատել են իրենց մոտ պահվող 102 պատանդի, որից 12-ը՝ Իսրայելի, Թուրքիայի ու այլ երկրների քաղաքացիներ, նրանց մոտ այժմ էլ կան 350-ից ավելի պատանդներ. «Թող մեր գործողությունները Չեչնիայում դատապարտող պետական գործիչներն իրենց ազդեցությունը գործադրեն մի քանի նա-

է Չեչնիայում եւ տարածաշրջանում նավթի պաշարների ու արտահանման խողովակաշարերի նկատմամբ վերահսկողությունը պահպանելու ռուսների ձգտմանը: Իսկ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարը գործնականում պաշտպանել է ռուսների գործողությունները, զուտ իբրեւ զինվորական փաստելով, թե ամեն մի նման պատերազմում խաղաղ բնակչության շրջանում զոհերն անխուսափելի են եւ ռուսներն ամեն ինչ անում են՝ դրանք նվազագույնի հասցնելու համար: Չեչնիայում պատերազմող ռուս գեներալներից մեկը հայտարարում էր, թե իրենք հարվածում են միայն ճշտված նշանակետերին, «մի քանի մարդու ստորագրությունից հետո» եւ ուղղակի խնդրում էր «հայտնել Քլինթոնին, որ Գրոզնու բնակչությանն ինքը վերջնագիր չի ներկայացրել, այդ վերջնագիրը հասցեագրված էր զինված ավազակախմբերին»: Իբրեւ ապացույց մատնանշվում էր, որ իրենք «մարդասիրական միջանցք են թողել՝ խաղաղ բնակիչների եւ անգամ զենքը վայր դրած գրոհայինների հեռանալու համար» (հարեւանցի նկատենք, որ «մարդասիրական միջանցք» թողնելն արցախյան պատերազմի մեր փորձից են փոխառել): Սակայն Քլինթոնն անհողդողդ է: Նա ասել է, թե «խաղաղ բնակիչները մնացել են երկու կրակի արանքում, դարձել են իրենց զինյալների պատանդը»: Այս պարագայում ռուսներին առաջարկվում է դադարեցնել ուժի գործադրումը, գտնել խնդրի քաղաքական լուծում, այլապես Ռուսաստանին սպառնում են տնտեսական պատժամիջոցներով: Ի դեպ, նման առաջին քայլն արդեն արված է՝ ԱՄՀ-ը, գործադիր տնօրեն Միշել Կամդեսյուի կարգադրությամբ, անորոշ ժամանակով հետաձգել է Ռուսաստանին հատկացված վարկի հերթական 640 մլն դոլար տրանշի բացթողումը: Սա եւս մի անգամ հաստատում է, որ ինքն իրեն զուտ տնտեսական կառույց համարող ԱՄՀ-ն իրականում քաղաքական ազդեցության գործիք է, արեւմտյան արժեքներն իր վարկառուներին պարտադրող մարմին:

Հենց այս հանգամանքն էլ ծառան- պայմաններ անվերապահորեն կատարելու համար, նշում է Ռուսաստանի վարչապետը, եւ մենք կմտածենք ավելի լայն հիմքով քաղաքական կարգավորման գնալու մասին: Թո՛ղ ազատեն այդ պատանդներին, թող ավազակախմբերին հորդորեն զենքը վայր դնելու»: Իհարկե, սա դեմագոգիա է: Չեչենները զենքը վայր չեն դնի եւ պատանդներին չեն ազատի ոչ Քլինթոնի ու Շիրակի, ոչ Շրյոդերի կամ որեւէ ուրիշի հորդորներով: Հետեւաբար նրանց մինչեւ վերջ ոչնչացնելու մարտավարությունն այլընտրանք չունի ռուսների համար, եւ նրանք դա կանեն, քանի դեռ ուժերը կպտի:

Ստեղծված իրավիճակում երկու ենթադրություն կարելի է անել: Կամ Արեւմուտքը թաքուն համաձայնության է եկել Մոսկվայի հետ եւ հասկացրել, որ այնքան էլ ուշադրություն չդարձնի իր հայտարարություններին ու շարունակի ավազակախմբերը ոչնչացնելու գործողությունը, կամ իսկապես կարող է տնտեսական պատժամիջոցներ հետեւել: Վերջին դեպքում աշխարհաքաղաքական իրավիճակը չափազանց կսրվի, որովհետեւ զրկվելով Արեւմուտքի տնտեսական օգնությունից, Մոսկվան հարկադրված կլինի վաճառքի հանել այն միակ ապրանքը, որն ունի՝ գերժամանակակից սպառազինությունը: Իրանը, Թայլանդը, Հյուսիսային Կորեան, Հնդկաստանը, Չինաստանը, Իրաքը եւ այլ երկրներ այսօր էլ պատրաստ են ռուսներից այդպիսի սպառազինություն գնել: Իսկ հենց միայն ամերիկացիներին սարսափեցնող «ՍՍ-300» հրթիռային մեկ կայանքի արժեքը 350 մլն դոլար է: Եվ թեկուզ Հնդկաստանը, որն անվերջ տագնապում է Պակիստանից, այսօր իսկ պատրաստ է 20 մլրդ դոլարի նման կոնտրակտ ստորագրել Մոսկվայի հետ:

Հազիվ թե Քլինթոնը դա չգիտե: Եվ հազիվ թե հանուն չեչենների՝ փորձության ենթարկի ռուսական արջի համբերությունը: Երեւի թե Ջոհար Դուդաեւի սկսած անկախության պատերազմը, որը բացի տառապանքներից ուրիշ ոչինչ չտվեց չեչեն ժողովրդին, տանուլ է տրված:

ՌՈՒԲԻԿ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Երկուսը թատրոնում, նաեւ՝ Հուդան

«Հիսուս Նազովրեցին եւ նրա երկրորդ աշակերտը» բեմադրության առթիվ

Այս անգամ եւս Պերճ Զեյթունցյանը զարմացրեց: Իր նոր գործով՝ «Հիսուս Նազովրեցին եւ նրա երկրորդ աշակերտը»: Պիեսի բեմականացման բեմելից երկու ամիս է անցել: Սակայն կանոնիկ թատրագետներն ու արվեստաբանները հավանաբար դեռ շփոթության մեջ են, թեեւ բեմելի առաջին երկու օրերին մեր բոլոր ճանաչված արվեստաբանները Երեւանի դրամատիկական թատրոնի դահլիճում էին: Շատ քիչ մարդիկ են խոսել Արմեն Խանդիկյանի այս նոր բեմադրության մասին: Անշուշտ, դրա պատճառը կա. Պերճ Զեյթունցյանը Հուդա Իսկարիովտացու նոր որակ է պարզել: Համարձակությո՞ւն է. իհարկե: Միսալ վարկա՞ծ... Չշտապենք քարեր շպրտել ոչ պիեսի հեղինակ Պերճ Զեյթունցյանի, ոչ բեմադրության հեղինակ Արմեն Խանդիկյանի, ոչ էլ Հուդայի դերակատար Արթուր Ութմազյանի հասցեին:

Իսպանագիր մեծագույն գրողներից մեկը՝ Խորխե Լուիս Բորխեսը, իր «Հուդայի մատնության երեք վարկածները» գործում ժամանակին փորձել է բացատրել այս մատնության դրդապատճառները՝ բնավ չարդարացնելով, իհարկե, Հուդային: Վերջինիս էությունը փորձել է բացատրել շվեդ փիլիսոփա Գուստավ Սթրինբերգը: Այլ ու այլ շատ վարկածներ եւս կան:

Մեր տեր Հիսուս Քրիստոսը պիտի աստվածանար: Ու աստվածանալու ճանապարհին նա պիտի մատնվեր անօրեններին: Արդեն գրված էր: Ու մատնիչը պետք է այնպիսի մեկը լիներ, որի արածը (մատնությունը) արժեքավոր, ծանր, առավել ողբերգական պիտի լիներ: Ավետարանում Հուդան մինչեւ մատնությունը պարզորոշ չի արտահայտված. նա ոչ հնչեղ արդար է, ոչ էլ վատ ստահակ: Նա ընդամենը Տիրոջ տասներկու աշակերտներից մեկն է: Նրա գործողությունները չեն նկարագրված: Բայց, ահա, հանրահայտ խորհրդավոր ընթրիքի ժամանակ Հիսուսն ասում է, որ ինքը մատնվելու է եւ մատնվելու է իր աշակերտներից մեկի կողմից: Այս պարագայում ինչո՞ւ այս մեկը հատկապես պետք է Իսկարիովտացի Հուդան լիներ: Նա մեծ բեռ է վերցնում իր վրա, մեծ անեծք: Նա պետք է իր հոգին վաճառի, ինչպես անառակ կինն իր մարմինն է վաճառում, ինչպես մարտիրոսն իր մարմինն է զոհում: Բայց եթե վերջին երկու դեպքում ինչ-որ կերպ արդարացումներ կարելի է գտնել, չգտնելու դեպքում կարելի է հնարել, ապա հոգի ծախողը փրկություն չունի: Դաժան բախտ, դժբախտ ճակատագիր: Չփորձենք արդարացնել Հուդային, բայց գոնե չփորձե՞նք հասկանալ...

Պերճ Զեյթունցյանը, Արմեն Խանդիկյանը, «Հիսուս Նազովրեցին եւ նրա երկրորդ աշակերտը» բեմադրության բոլոր մասնակիցները փորձում են հասկանալ Հուդայի ավերակումը: Կարելի է համաձայնել կամ չհամաձայնել այս պիեսի եւ բեմադրության հեղինակների հետ, սակայն չի կարելի չընդունել, որ անչափ համարձակ քայլ է կատարվել:

Դեռ պիեսի բեմականացումից, բեմելից առաջ զրուցեցինք Պերճ Զեյթունցյանի եւ Արմեն Խանդիկյանի հետ: Պերճ Զեյթունցյանը չփորձեց հստակեցնել, պարզել պիեսի իմաստը, որովհետեւ «սա գեղարվեստական խոսք է, եւ ասելիքը բանաձեւի վերածել չի կարելի»:

– Պրն Զեյթունցյան, ամեն դեպքում անչափ բարդ թեմայի եք «ձեռք զարկել». Հիսուս Քրիստոս եւ Հուդա Իսկարիովտացի:

– Բարդ թեմա է, այո: Ճիշտն ասած, ես միշտ էլ ձգտում եմ բարդ թեմաների, որոնց տակից դուրս գալը դժվար է: Դա է հետաքրքիրը: Եթե ամեն ինչ պարզ է ու հասկանալի, ապա գրիչ վերցնելն իմաստ չունի: Մենք հայ ենք, ավանդապաշտ ժողովուրդ, ավանդապաշտ գրականություն ունենք: Ի տարբերություն այլազգի շատ ու շատ գրողների, Հիսուս Քրիստոսի հարցում ես ազատ լինել չէի կարող: Դա է պատճառը, որ պիեսում Հիսուսը խոսում է կանոնիկ ավետարանական լեզվով: Իսկ, այ, Հուդայի հարցում ես ազատություն ունեմ: Ավետարանում ասված է, որ Հուդան դավաճանում է Տիրոջը, զղջում է, ապա կախում ինքն իրեն: Այս է գրեթե ամենը: Ուրիշ ոչինչ չկա: Գրողի համար սա շահեկան վիճակ է, որովհետեւ փնտրելու, ուսումնասիրելու շատ բան կա, թե ինչ բան է մատնությունը, ինչ է Հուդան, ով է: Եվ այստեղ ես փորձել եմ ազատ լինել...

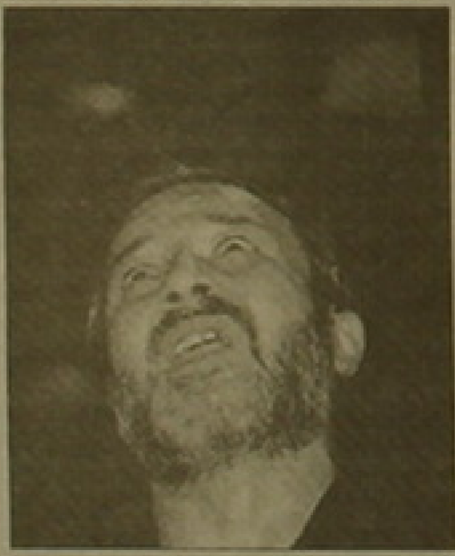

– Հուդան չար ուժ է: Եվ ինչպե՞ս եք փորձում մեկնաբանել այս չար ուժի էությունը:

– Անշուշտ: Բայց ինչպես ամեն մի ուժ, այնպես էլ չարությունը փորձում է արդարացում գտնել իր արարքների համար: Ամեն մի բացասական կերպար ամբողջովին չարություն եւ բացասականություն չէ: Բայց բացարձակ բացասական կերպարն ինձ համար հետաքրքրություն չի ներկայացնում, եթե իր մեջ խորհրդավորություններ չունի, եթե բարդություններ չունի, ուսումնասիրելու, հետազոտելու բան չկա:

– Պերճ Զեյթունցյանի պիեսն ինձ անչափ հետաքրքրեց, ասում է Արմեն Խանդիկյանը: Անչափ բարդ հոգեբանական իրավիճակներ են ստեղծված պիեսում: Եվ պատկերացրեք, որ ինձ համար նորություն էր Հուդայի ծագրիս կենսագրությունը: Այս պիեսում ինչուներն անչափ շատ են եւ հետաքրքիր են ներկայացված: Սովորաբար ասում ենք ամեն մի մարդ մի տիեզերք է, չէ՞:

– Անիմանալի է դա, խոսքի մեջ է մտնում Պերճ Զեյթունցյանը:

– Այ, հենց անիմանալիի հետ հանդիպումն է սա, շարունակում է Արմեն Խանդիկյանը: Մարդ որքան էլ խելոքանա, որքան էլ իմաստնանա, միեւնույն է, կանգնում է հրապուրիչ հարցականների դեմ:

– Այս կերպարը վերլուծելիս դուք կարողացե՞լ եք անկողմնակալ մնալ, հարցնում եմ:

– Անկողմնակալությունն այն է, որ ի վերջո մենք գալիս ենք այն համոզման, ասում է Պերճ Զեյթունցյանը, որ Հուդան մատնիչ է, Հուդան դավաճան է, Հուդան սատանա է: Դա վերջին եզրահանգումն է: Կարեւորը սա է: Բայց թե ինչ ճանապարհով ենք հասնում այս վերջնական կարծիքին, արդեն մեր խնդիրն է: Հիշո՞ւմ եք, անշուշտ, ավետարանական խոսքը. «Աստծո որդին պիտի գնա ըստ սահմանվածի, բայց վա՜յ այն մարդուն, ով պիտի մատնի Աստծո որդուն»:

– Շատ ու շատ մտածողներ վերլուծել են Հուդայի կերպարը, ասում են, նույնիսկ փորձեր են եղել շատ ավելի մեղմ լինել այս դեպքում: Սակայն դա ոչ մեկին չի հաջողվել:

– Դրա կարիքը չկա, ասում Արմեն Խանդիկյանը: Ինքը Հուդան էլ է գիտակցում իր ողջ ահավորությունը: Եվ պարոն Զեյթունցյանի պիեսում, եւ մեր բեմադրությունում պահպանվել է ավետարանական կանոնիկ միտումը. Հուդան գիտակցում է իր սատանայական էությունը, եւ ինքն իրեն կախում է, ինքն իրեն պատժում է:

– Իսկ այս դեպքում ո՞րն է եղել ձեր՝ պիեսի եւ բեմադրության հեղինակների խնդիրը:

– Մենք բազմաթիվ հարցականներ ենք դնում Հուդայի կյանքը ներկայացնելիս, ասում է Պերճ Զեյթունցյանը: Եվ այս հարցականների պատասխանը թողնում ենք հանդիսատեսին: Այս դեպքում մենք՝ ես ու Հրաչյա Ղափլանյանի անվան թատրոնը, հարազատ ենք մնացել ինքներս մեզ. ոչ մի հարցի վերջնական պատասխան չտալ, հանդիսատեսին թողնել եզրահանգումը:

– Մեր թատրոնը երբեք էլ ժամանցի թատրոն չի եղել, ասում է Արմեն Խանդիկյանը: Այդպես է եղել Էժեն Իոնեսկոյի եւ Ժան Անույի դեպքերում: Այդպես էլ եղել է Պերճ Զեյթունցյանի պարագայում...

Եվ այսպես, Հրաչյա Ղափլանյանի անվան Երեւանի դրամատիկական թատրոնը ներկայացրել է իր նոր բեմադրությունը՝ Պերճ Զեյթունցյանի նոր պիեսը «Հիսուս Նազովրեցին եւ նրա երկրորդ աշակերտը»: Կարելի է համաձայնել կամ չհամաձայնել այս պիեսի եւ բեմադրության հարցադրումներին, սակայն անկասկած է, որ այն շատ մարդկանց է խռովել ու շարունակում է խռովել:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Տիգրան Տատրյանը «Մեդիան» պատկերասրահում

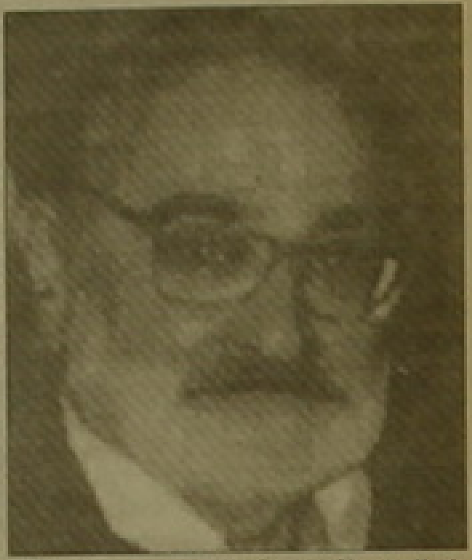

Ընկերները հավաքվել էին փարիզյան «Մեդիան» պատկերասրահում՝ Տիգրան Տատրյանի գործերի ցուցահանդեսի առիթով: Մոնպառնասին շատ մոտ, մի խաղաղ փողոցում, հեռու փարիզյան վաճառասրահներից՝ Սերժ Բալյանը «Մեդիան»-ում սեպտեմբերի 28-ից սկսյալ եւ մինչեւ Ամանոր ցուցադրում է Տատրյանի փորագրանկարները, մասնավորապես 80-ականների եւ 90-ականների սկզբի նրա գործերը:

Նրան ճանաչողներն այս ցուցադրությունում կվերագտնեն նկարչի յուրօրինակ ակոսները, նրա արտասովոր մանուշակագույնը, կանաչը՝ որպես բնականի այնքան նուրբ, ավելի ստույգ՝ այնքան մեղմ մի ամփոփում:

Փոքր չափի 30 ցուցադրվող գործերը պահանջում են խնամքով դիտարկում: Նրանցում ներդաշնակ մի միասնություն կա՝ միեւնույն ժամանակ տարբերակված ինքն իր ներսում, զուսպ, հաճախ միայն սեւ ու սպիտակին հենված:

Եթե կուզեք, նայում-շոշափում ես անծանոթ մոլորակների մակերեսներ:

Մարդը նախ եւ առաջ այր է՝ ուղղված իր շրջապատին, տեսնելու (եթե տեսնի) հարթ երեւացումի տակ կնճռոտ շերտեր: 2000-ին կկայանա՞ Տիգրան Տատրյանի գործերի մեծ ցուցահանդես. մենք սպասում ենք անհամբերությամբ:

«ԱՇԽԱՐՀ»
Փարիզյան երկշաբաթաթերթ

«Երբ չաշխատեմ, կմահանամ... անգործությունից», ասում է Ազնավուրը

Այսպես է պատասխանել շանսոնի հայազգի մեծատաղանդ վարպետ Շառլ Ազնավուրը՝ Մոնրեալի էլիզաբեթ թագուհու անվան հյուրանոցի իր շքեղ առանձնասենյակում լրագրողներից մեկի այն հարցին, թե երբ է պատրաստվում թոշակի անցնել:

«Արդեն նվազեցրել եմ: Օրական աշխատում եմ ընդամենը տասներկու ժամ», ասել է նա, ավելացնելով. «Երաժշտությունն այնպիսի բնագավառ չէ, որի կողքով անցնես, ինչպես կանցնեիր, ասենք, մթերային խանութի կողքով»:

Իսկ պատասխանելով այն հարցին, թե ինչո՞ւ չի փորձում իր երգերում նոր երաժշտական ուղղություններ կիրառել, ասել է. «Ես գնահատում եմ երաժշտական բոլոր նորանոր հասկացությունները եւ ուղղությունները ռեփից մինչեւ հիփ-հոփը, սակայն դրանց դիմելն իմ պարագայում դավաճանություն կլինի նախ ինքս ինձ, հետո նաեւ իմ ունկնդրի հանդեպ: Դա բոլորովին համոզիչ չի հնչի»:

Հիշատակելով մի քանի մեծահասակ կատարողների, որոնք նեղ ջինսերով եւ կեղծամներով ելույթներ են ունենում, Ազնավուրը ավելացրել է. «Ես ատում եմ նման վարքագիծը: Մարդ պիտի կարողանա ծերանալ առանց ծիծաղի առարկա դառնալու»:

Մեծավաստակ երգահանը, երգիչը եւ կինոդերասանը Մոնրեալի «Մոլսոն» կենտրոնում վերջերս մեծ հաջողությամբ ելույթներ է ունեցել՝ իր երկրպագուներին ներկայացնելով ռոմանտիկ սիրո եւ վաղեմի հիշողությունների մելամաղձոտ եւ խիստ ինքնատիպ պատառիկներ: Նա, ինչպես միշտ, հանդես է եկել «որպես փոքրիկ մի երեխա, որ ծննդյան տոնի առթիվ իր ստացած նվերներն է ոգեւորությամբ ցույց տալիս բոլորին»:

Այս մասին «Մոնրեալի գազետից» արտատպելով՝ հաղորդում է «Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթի նոյեմբերի 13-ի համարը: Լրագրող Չառլի Ֆիդելմանն ավելացնում է, որ 75 տարեկանում Ազնավուրը դեռ ոչ միայն հիացնում է բոլորին, այլ թողարկում նորանոր կոմպակտ սկավառակներ (CD-ներ), որոնցից վերջինը կրում է «Gazz navour» անունը: Ավելին, առաջիկա փետրվարին նա պատրաստվում է Անգլիայում ներկայացնել երաժշտական մի շոու-ծրագիր:

Մոնրեալը հոգեհարազատ է Ազնավուրին նաեւ այն իմաստով, որ այնտեղի համալսարանում սովորում է նրա որդին՝ Նիկոլան:

Հ. Օ.

Օ՜, ԲԱՐՔԵՐ, ԲԱՐՔԵՐ...

Թոնի Բլերի բնակարանում նեղվածք է

Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերի աշխատակազմի հրապարակած այն լուրը, թե Դաունինգ սթրիթ փողոցում, այսինքն վարչապետի տանը «համալրում է սպասվում», խանդավառ մեկնաբանությունների տեղիք տվեց: Զանգվածային լրատվամիջոցները գրեթե կինոաստղերի շարքը դասեցին վարչապետի կնոջը՝ 45-ամյա Չերի Բլերին: «Ամեն մի մանկիկ հրաշք է, բայց այս մեկն իսկական անակնկալ է», հայտարարեց Չերին, որը Մեծ Բրիտանիայում ամենից լավ վարձատրվող փաստաբաններից է:

Լոնդոնի «Սան» թերթի մեկնաբանը զարմանք է հայտնում, որ վարչապետը «հանգստի եւ բնականոն կյանքի» ժամանակ ունի: Նա միաժամանակ մտահոգություն է արտահայտում այն առնչությամբ, թե վարչապետի բնակարանում «նեղվածք» է: Վարչապետի ընտանեկան կյանքի այս ուրախալի իրադարձության հետ կապված զվարճալի աղմուկը չվրիպեց ընդդիմադիր պահպանողական կուսակցության գործիչների ուշադրությունից, որոնք ափսոսանքով նշեցին, որ պահպանողականների լիդեր Ուիլյամ Հեյգը եւ նրա 31-ամյա կինը դեռ երեխա չունեն:

Պ. Ք.

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Դեկտեմբերի 9

- 1292 թ. մահացել է պարսիկ գրող եւ մտածող Սաադին:
- 1641 թ. մահացել է ֆլամանդացի գեղանկարիչ Վան Դեյքը: Նա Վերածննդի ժամանակաշրջանի դիմանկարի ամենակարկառուն ներկայացուցիչներից մեկն է:
- 1608 թ. ծնվել է անգլիացի բանաստեղծ Ջոն Միլտոնը: Նա անգլիական լուսավորչական գրականության հիմնադիրն է:
- 1748 թ. ծնվել է ֆրանսիացի քիմիկոս Կլոդ Բերտոլեն: Նա քիմիական հավասարակշռության մասին ուսմունքի հիմնադիրն էր:
- 1896 թ. ծնվել է Իսպանիայի կոմունիստական շարժման նշանավոր գործիչ Դոլորես Իբարուրին:
- 1958 թ. մահացել է հռչակավոր հայ ֆիզիոլոգ Հովսեփ Օրբելին:
- 1916 թ. ծնվել է ամերիկացի դերասան Կերկ Դուգլասը: Նա մեր հանդիսատեսին ծանոթ է «Սպարտակ», «Չեմպիոն», «Մեծ դիմակահանդես» եւ այլ ֆիլմերից: Դուգլասին բազմիցս շնորհվել է «Օսկար» մրցանակ: Վերջին տարիներին նա անընդմեջ այն մարդկանց շարքում էր, որոնց շնորհվում էր այդ մրցանակը:
- 1970 թ. մահացել է հայտնի հայ ավիակոնստրուկտոր Արտեմ Միկոյանը:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Քաղոց ամսվա Չորեքշաբթի օրն է:

ՆԱԻՐԱ [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ՇԱԽՄԱՏ

Հայաստանի հավաքականի փայլուն հաղթանակը

Բաքուում անցկացված Եվրոպայի թիմային 12-րդ առաջնությունում աննախադեպ հաջողության հասավ Հայաստանի տղամարդկանց հավաքականը: Պատմության մեջ առաջին անգամ մեր թիմը նվաճեց Եվրոպայի չեմպիոնի կոչումը:

Ամբողջ մրցաշարի ընթացքում առաջատարի պատվավոր դիրքը ստանձնած մեր շախմատիստները վերջին տուրից առաջ մոտակա հետապնդողից Հունգարիայի հավաքականից առաջ էին մեկ միավորով: Չեմպիոնի հարցը պետք է վճռվեր Հայաստան-Գերմանիա եւ Հունգարիա-Բելառուս մրցախաղերում: Տուրի ընթացքում առաջատար թիմերի անդամներն ուշի-ուշով հետեւում էին նաեւ հարեւան խաղասեղանների վրա զարգացող իրադարձություններին: Խաղավարտին մոտ մեր երեք շախմատիստները ոչ-ոքի էին ավարտել իրենց հանդիպումները, եւ միայն 3-րդ խաղատախտակի վրա Անաստասյանը շարունակում էր պայքարը: Ընդ որում, նա առավելություն էր պահպանում եւ կարող էր պայքարել հաղթանակի համար: Իսկ այդ ժամանակ հունգարացիները 2,5-0,5 հաշվով հաղթում էին մրցակիցներին: Իսկ երբ այս մրցախաղի երկրորդ խաղատախտակի վրա բելառուս Ալեքսանդրովը հաղթեց Յուդիթ Պոլգարին, պարզ դարձավ, որ մեզ բավարարում է նաեւ կես միավորը: Անաստասյանը մրցակցին ոչ-ոքի առաջարկեց, որն ուրախությամբ ընդունվեց: Հայաստան-Գերմանիա մրցախաղն ավարտվեց ոչ-ոքի (2-2), ինչը նշանակում էր, որ մեր շախմատիստներն առաջինն են, եւ նրանց պետք է հանձնվեն չեմպիոնների ոսկե մեդալները: Հայաստանի հավաքականը 36 հնարավորից վաստակեց 22,5 միավոր, իսկ երկրորդ եւ երրորդ տեղերում են համապատասխանաբար Հունգարիայի (22 միավոր) եւ Գերմանիայի (21) հավաքականները:

Այո, Հայաստանի հավաքականը փայլուն հաղթանակ տարավ Եվրոպայի առաջնությունում: Գովեստի են արժանի մեր բոլոր շախմատիստները՝ գրոսմայստերներ Սմբատ Լպուտյանը, Արտաշես Մինասյանը, Աշոտ Անաստասյանը, միջազգային վարպետ Լեւոն Արոնյանը: Նշենք, որ 17-ամյա Արոնյանն արդեն լրացրել է գրոսմայստերական նորման եւ սպասում է այդ կոչումը շնորհելուն: Առաջին անգամ հանդես գալով մեծահասակների հավաքականի կազմում պատանի շախմատիստը չերկնչեց եւ իրոք գրոսմայստերական խաղ ցուցադրեց: Հայաստանի հավաքականի անդամները հանդես եկան առանց փոխարինման եւ, ըստ խաղատախտակների, ահա թե քանի միավոր վաստակեցին 9 հնարավորից. Լպուտյան 5,5, Մինասյան 4,5, Անաստասյան 6,5, Արոնյան 6 միավոր: Չափազանց մեծ է մեր թիմի մարզչի գրոսմայստեր Արշակ Պետրոսյանի դերը: Ի դեպ, այս փորձառու շախմատիստին վերապահված էր նաեւ անհրաժեշտության դեպքում թիմի անդամներին փոխարինելու պարտականությունը: Բաքուի մրցումներից առաջ գնահատելով մեր հավաքականի հնարավորությունները, կարծիք էինք հայտնել, թե դժվար կլինի (նույնիսկ անհնար) կրկնել նախորդ առաջնության հաջողությունը՝ գրավել 3-րդ տեղը: Հիշեցնենք, որ տարբեր պատճառներով այս մրցումներում չէին խաղում գրոսմայստերներ Վլադիմիր Հակոբյանը, Ռաֆայել Վահանյանը, Կարեն Ասրյանը: Նկատի ունենանք նաեւ, առաջնության 36 մասնակից թիմերի մեջ Հայաստանն իր շախմատիստների վարկանիշներով (էլոյի գործակիցներ) միայն 14-րդն էր: Սակայն մեր շախմատիստները մեկ անգամ եւս ապացուցեցին, որ գործակիցներից ավելի կարեւոր են համախմբվածությունն ու պայքարի ոգևորումը(?), վստահությունն ու մարզական բարձր ոգին:

Եվրոպայի առաջնությունում հաջող հանդես եկան նաեւ Հայաստանի շախմատիստուհիները: Գրոսմայստերներ Էլինա Դանիելյանը, Լիլիթ Մկրտչյանը եւ միջազգային վարպետ Գոհար Հլղաթյանը (պահեստային) գրավեցին 5-րդ տեղը՝ կրկնելով նախորդ առաջնության արդյունքը: Մեր թիմը վերջին տուրում 2-0 հաշվով հաղթեց Բոսնիայի շախմատիստուհիներին եւ ի վերջո վաստակեց 11 միավոր (18 հնարավորից): Աշխարհամասի չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Սլովակիայի հավաքականը՝ 12,5 միավոր: Արծաթե եւ բրոնզե մեդալակիրներ դարձան համապատասխանաբար Հարավսլավիայի եւ Ռումինիայի շախմատիստուհիները: Նրանք 12-ական միավոր վաստակեցին, իսկ առավելությունը տրվեց Հարավսլավիայի թիմին, որի գործակիցն ավելի բարձր էր:

Ռ. Ա.

ՖՈՒՏԲՈԼ

Մնաց վերջին՝ վճռական հանդիպումը

Խաղացանկով երեկ պետք է ավարտվեր Հայաստանի առաջնությունը: Սակայն այն իր վերջնագիծը կհատի դեկտեմբերի 13-ին: Այդ օրը Արարատում կկայանա «Ցեմենտ»—«Շիրակ» հանդիպման վերախաղարկումը: Ֆուտբոլի հանրապետական ֆեդերացիայի գործկոմի արտահերթ նիստի որոշմամբ այդ խաղի արդյունքը չեղյալ էր համարվել մրցավար Սլավա Ղազարյանի կողմնակալ մրցավարության պատճառով: Այնպես որ ՀՀ չեմպիոնի հարցը երկարաձգվեց մի քանի օրով: Ճիշտ է, ավարտական տուրի «Գյումրի»—«Ցեմենտ» հանդիպումն էլ կարող էր վճռորոշ լինել, եթե դաշտի տերերին հաջողվեր խաղն ավարտել գոնե ոչ-ոքի: Սակայն «Ցեմենտը» հաղթեց 2-0 հաշվով, եւ ամեն ինչ կորոշվի դեկտեմբերի 13-ին:

Բավական հետաքրքիր մրցապայքարում անցավ «Կիլիկիա»—«Արարատ» հանդիպումը: Թեեւ «Կիլիկիայի» համար խաղն այլեւս ոչ մի նշանակություն չուներ, սակայն թիմը պայքարեց մինչեւ վերջ: Առաջին խաղակեսում հիմնականում հավասար պայքար էր ընթանում, եւ մրցակիցները մեկական գնդակ փոխանակեցին: 20-րդ րոպեին արարատցի Էդգար Սաֆարյանին վայր գցելու համար նշանակվեց 11 մ հարված, որն իրացրեց Կարեն Բարսեղյանը: Հինգ րոպե անց «Կիլիկիան» վերականգնեց հավասարակշռությունը: Փորձելով խափանել դաշտի տերերի գրոհը՝ Հարություն Աբրահամյանը լքեց դարպասը, գնդակը հայտնվեց Արման Քարամյանի մոտ, որի հարվածը դիպավ դարպասի ձողին, սակայն երկրորդ հարվածով Սերգեյ Էրզրումյանը հավասարեցրեց հաշիվը: Երկրորդ խաղակեսի սկզբին «Կիլիկիան» կարող էր հաշվի մեջ առաջ անցնել: Արման Քարամյանի հարվածից հետո «Արարատին» փրկության եկավ դարպասի ձողը, հետեւեց Սերգեյ Էրզրումյանի հարվածը, այս անգամ էլ գնդակը դիպավ ձողին: Քիչ հետո առաջնության լավագույն ռմբարկու Արման Քարամյանին հիանալի հնարավորություն ընձեռվեց առաջ մղելու իր թիմին, սակայն նրա կատարած 11 մ հարվածը որսաց Աբրահամյանը: Երկու րոպե անց «Արարատը» պատժեց «Կիլիկիային»: Քիչ առաջ խաղադաշտ մտած Արսեն Ավետիսյանը գրավեց մրցակցի դարպասը: «Արարատի» մարզիչները խաղադաշտ դուրս բերեցին նաեւ մեկ այլ հարձակվողի՝ Արթուր Մինասյանին: Արկադի Անդրեասյանի ձեռնարկած փոխերը ցանկալի արդյունք տվեցին: Հիմնականում ապավինելով հակագրոհներին՝ արարատցիները եւս երկու անգամ հասան հաջողության: Նախ Էմիլ Մեսրոպյան—Արշակ Ամիրյան—Արթուր Մինասյան կոմբինացիան ավարտվեց դարպասի գրավումով, ապա երկու րոպե անց չորս արարատցիներ հայտնվեցին Կարեն Բաբայանի դիմաց եւ Կարեն Բարսեղյանը 4-րդ գնդակը խփեց: «Արարատը» հաղթեց 4-1 հաշվով:

«Զվարթնոցը», որը նախորդ տուրում արդեն ապահովել էր 4-րդ տեղը, հյուրընկալվելիս 1-0 հաշվով հաղթեց «Էրեբունուն»:

ԱՇՈՏ ՏԱՏՐԱՊԵՏՅԱՆ

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ	31	23	3	5	93-29	72
2. Արարատ	32	22	6	4	63-21	72
3. Ցեմենտ	31	22	4	5	77-19	70
4. Զվարթնոց	32	16	6	10	50-38	54
5. Երեւան	32	15	6	11	60-43	51
6. Էրեբունի	32	12	5	15	41-44	41
7. Կիլիկիա	32	10	4	18	57-55	34
8. Գյումրի	32	2	2	28	23-116	8

ԽԱՉԲԱՌ

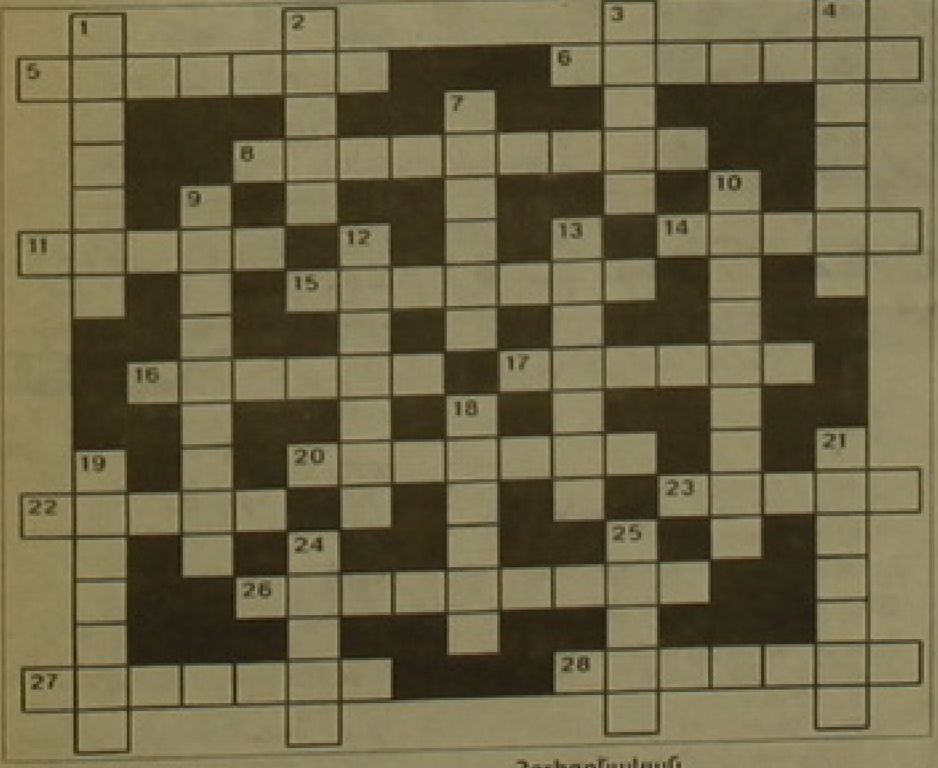

Ուղղահայաց

1. «Տիտանիկ» ֆիլմի սցենարի հայազգի մոնտաժողը: 2. Խառնված, խճճված գործ կամ հանգույց: 3. Արեւելյան խաղգրավենիք: 4. Նավահանգիստ Սիրիայում: 7. Ա. Բակունցի պատմվածքներից: 9. Հայ ռեժիսոր, թատերական գործիչ, աշխատել է նաեւ Երեւանի Սունդուկյանի անվան թատրոնում: 10. Ամերիկացի հայտնի իլյուզիոնիստ: 12. Կենդանական եւ բուսական հյուսվածքներում առկա պարզ սպիտակուց: 13. Դելիբի ստեղծագործություններից: 18. Ռուս դերասան, ռեժիսոր, աշխատել է Ռուսաստանում Ալեքսանդրյան եւ Փոքր թատրոններում: 19. Հայ շախմատիստ: 21. Հայազգի թատերական գործիչ, ռեժիսոր: 24. Որեւէ բան հաստատելու, ապացուցելու փաստարկ: 25. Հայ կանանց լրատվական գործակալություն:

Հորիզոնական

5. Տագնապի ազդանշան, զգուշացում: 6. Ծիրանածաղկավորների ընտանիքի խաղողանման դեղաբույս: 8. Ռուս թենիսիստուհի: 11. Հաստ բրդյա գործվածք: 14. Հաստ աղիքի բորբոքում: 15. Մոսկվայի Վախթանգովի անվան թատրոնի ռուս դերասան: 16. Վարակիչ հիվանդություն: 17. IV դ. սկզբներին հիմնադրված միջնադարյան ժայռափոր հուշարձան-վանք Կոտայքի մարզում: 20. Պետություն Արեւմտյան Աֆրիկայում: 22. Նախատինքի արժանի մարդուն հասցված ֆիզիկական հարված: 23. Վարչական կենտրոն Կուբայում: 26. Հենրիկ Մալյանի ֆիլմերից: 27. Հայ նկարիչ, «Վարդանանի» հեղինակը: 28. Ռուս գրող, «Հայ պոեզիայի անթոլոգիա»-ի կազմողը:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Բելոն 2. Պիծակ 3. Կարաս 4. Տիրան 5. «Սոյուզ» 6. Ակցար 11. Կատալ 12. Փարախ 13. Նազիկ 14. Քանոն 17. Թամար 18. Մուլյաս 19. Գորիս 20. Բուրան 21. Նեման 22. Պուրով 27. Նախիր 28. Սազան 29. Կեռան 30. Գոգոլ 33. Նիզակ 34. Շերեփ 35. Ավարին 36. Կատոր 37. «Տողեր» 38. Թեմուր

Հորիզոնական

7. Սելիմ 8. Պարիս 9. «Վոլվո» 10. Ծովակ 12. Փալան 14. Քուլաս 15. Կալաս 16. Նավագ 18. Սարագ 20. Բիզոն 23. Թարթու 24. Խոզուկ 25. Սեպուհ 26. Տապան 28. Սինան 30. Գարոն 31. Տարաս 32. Ներոն 34. Շիվան 36. Կարոս 39. Շիֆեր 40. Նագան 41. Լովել 42. «Հայեր» 43. Վիրուս 44. Թեռուս

Ինտերմոտոր Արմենիա ՀՁ ՓԲԸ • Intermotor Armenia JV CJSC

M-class

Ճանապարհը Ձերն է

Own the Road

ՑՈՒՑԱՍՐԱՀ ԵՎ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Արամի 2, Երևան 375010

Հայաստանի Հանրապետություն

Հեռ. (374-2) 52-80-85

(374-2) 58-12-75

Ֆաքս. (374-2) 56-51-79

(374-2) 15-18-50

Էլ.փոստ. intmot@arminco.com

OFFICE & SHOWROOM

2 Arami St., Yerevan 375010

Republic of Armenia

Tel.: (374-2) 52-80-85

(374-2) 58-12-75

Fax: (374-2) 56-51-79

(374-2) 15-18-50

E-mail: intmot@arminco.com

Mercedes-Benz

Ավտոմոբիլի ապագան

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԱՅՑ

ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի հանդիպումներն Իրանում

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Դեկտեմբերի 8-ին պաշտոնական այցով Իրանում գտնվող Հայաստանի արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանը հանդիպել է ԻԻՀ արտաքին գործերի նախարար Քամալ Խարազիի հետ:

Ինչպես հայտնեցին ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, ողջունելով պարոն Օսկանյանին, Քամալ Խարազին հույս է հայտնել, որ երկու հարեւան երկրների միջեւ նմանատիպ հանդիպումները հետագայում ավելի համախակի բնույթ կկրեն: Նա ցավով անդրադարձել է հոկտեմբերի 27-ի դեպքերին, նշելով, որ դրանք բացասական ազդեցություն ունեցան տարածաշրջանի կայունության եւ ղարաբաղյան հիմնահարցի խաղաղ կարգավորման գործընթացի վրա եւ վստահեցրել է, որ Իրանն աջակցում է երկիրը կայունացնելու Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ջանքերին: Պարոն Խարազին իր խորին մտահոգությունն է արտահայտել Կովկասում ստեղծված իրավիճակի շուրջ: Նա հետաքրքրվել է Ղարաբաղի խնդրի կարգավորմանն ուղղված բանակցային գործընթացով եւ հատկապես Ստամբուլի գագաթաժողովի ու Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպումների արդյունքներով:

Վարդան Օսկանյանը շնորհակալություն է հայտնել ընդունելության համար եւ, հաշվի առնելով երկու երկրների բարեկամական հարաբերությունները, կարեւորել է փաստական նոր զարգացումների շուրջ պարբերաբար քննարկումների անցկացման անհրաժեշտությունը: Պարոն Խարազիի խնդրանքով նա անդրադարձել է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման գործընթացին, ներկայացրել Հայաստանում ստեղծված ներքաղաքական իրավիճակը, նշելով, որ վերջին ողբերգությունը ցնցել է հանրապետությունը: Վ. Օսկանյանն անդրադարձել է նաեւ լուսահոգի վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի Իրան նախատեսված այցին եւ կարեւորել նոր վարչապետի կողմից դրա իրականացման անհրաժեշտությունը:

Երկուստեք ընդգծվել է մի շարք տնտեսական ծրագրերի իրականացման կարեւորությունը:

Ապա նախարար Օսկանյանը հանդիպել է ԻԻՀ փոխնախագահ դոկտոր Հասան Հաբիբիի հետ: Ծավալված զրույցի ընթացքում Վ. Օսկանյանն ընդգծել է Հայաստանի եւ Իրանի համագործակցության խորացման անհրաժեշտությունը եւ նշել, որ ՀՀ վարչապետի նախատեսվող այցը Իրան, որը պետք է անմիջապես հաջորդի հայ-իրանական տնտեսական կապերի կոորդինացման հանձնաժողովի համատեղ նիստին, մեծ խթան կհանդիսանա այս ուղղությամբ: Պարոն Օսկանյանը նաեւ կարծիք է հայտնել, որ երկու երկրները պետք է ավելի սերտ համագործակցեն ոչ միայն երկկողմ խնդիրների, այլ նաեւ տարածաշրջանային համագործակցության հարցերի լուծման համար: Անդրադառնալով Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի խաղաղ կարգավորման գործընթացին, նա նշել է, որ վերջին ողբերգությունը, բնականաբար, նաեւ դրա դանդաղեցման պատճառ հանդիսացավ:

Հասան Հաբիբին իր խոսքում ընդգծել է հայ-իրանական խոր արմատներ ունեցող անցյալը եւ նշել, որ Իրանը Հայաստանին հատուկ կարեւորություն է տվել ու միշտ պատրաստակամ է բազմատեսակ աջակցություն ցույց տալ: Շեշտելով, որ հայ-իրանական շատ համաձայնագրեր չեն իրականացվել, նա հույս է հայտնել, որ հայ-իրանական հանձնաժողովների համատեղ նիստը կխթանի դրանց իրագործումը: Հ. Հաբիբին այն համոզմունքն է հայտնել, որ ԼՂ խնդրի կարգավորման լուծման համար անհրաժեշտ է միավորել տեսությունների ջանքերը:

Նույն օրը Վ. Օսկանյանին ընդունել է ԻԻՀ Մեջլիսի նախագահ Ալի Աքբար Նաթեղ Նուրին: Նաթեղ Նուրին իր ցավակցություններն է հայտնել խորհրդարանում հոկտեմբերի 27-ին կատարված ողբերգության կապակցությամբ, ապա հետաքրքրվել է ստեղծված նոր ներքաղաքական իրավիճակի, ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման վերջին զարգացումների, երկու երկրների համար կենսական մի շարք խնդիրներով:

Շնորհակալություն հայտնելով ցավակցությունների համար, Վարդան Օսկանյանը հանգամանալից պարզաբանումներ է տվել Նաթեղ Նուրիին հետաքրքրող հարցերին եւ տեղեկացրել նրան ԻԻՀ արտգործնախարար Խարազիի եւ փոխնախագահ Հաբիբիի հետ ունեցած հանդիպումների արդյունքների մասին: Անդրադառնալով ԼՂ խնդրին, նա նշել է Իրանի տարածաշրջանում հավասարակշռված քաղաքականություն վարելու եւ դրական ներգրավվածություն ունենալու փաստը:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ-ԲԵԼԱՌՈՒՍ

Լեոնիդ Կուչմա. «Մենք այդ խաղերին չենք մասնակցում»

ԿԻԵՎ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Ուկրաինան շարունակում է հաստատվել որպես անկախ պետություն եւ չի ձգտում միանալ Միությանը, ասել է Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչման, պատասխանելով Ռուսաստանի եւ Բելառուսի միութենական պայմանագրին Ուկրաինայի միանալու հնարավորության մասին «Մոնդ» ֆրանսիական լրագրի թղթակցի հարցին: Լեոնիդ Կուչման լրագրի թղթակցի հետ հարցազրույց է ունեցել Փարիզում իր աշխատանքային այցի ընթացքում:

Շարունակելով ռուս-բելառուսական պայմանագրի ստորագրման թեման, նա նշել է, որ հանդես է գալիս երկկողմ հիման վրա Ռուսաստանի Դաշնության եւ նախկին ԽՍՀՄ մյուս հանրապետությունների հետ առավել սերտ տնտեսական հարաբերությունների օգտին: Ուկրաինայի նախագահը ճանաչում է ինքնիշխան ժողովուրդների միավորվելու իրավունքը:

«Ես ցանկանում եմ, որ այդ գործընթացները հաջող անցնեն Ռուսաստանի եւ Բելառուսի համար, բայց մենք այդ խաղերին չենք մասնակցում», նկատել է Լեոնիդ Կուչման:

Թբիլիսին բացառում է Վրաստանի միանալը Բելառուսի եւ Ռուսաստանի Միությանը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բելառուսի եւ Ռուսաստանի միութենական պետություն ստեղծելու որոշումը այդ երկու երկրների ժողովուրդների ընտրության բացառիկ իրավունքն է, Փրայմ նյուսի թղթակցին հայտարարել է Վրաստանի արտգործնախարարության հասարակայնության հետ կապերի դեպարտամենտի տնօրեն Աֆթանդիլ Նապետվարիձեն:

Նա հիշեցրել է տվյալ հարցի վերաբերյալ Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի արած հայտարարությունները, որը այլ պետությունների ներկայացուցիչների կողմից տվյալ որոշման ցանկացած մեկնաբանությունների երեւան գալը համարում է անհարկի: Նախագահ Շեւարդնաձեն միանշանակ հայտարարել է, որ Վրաստանը չի միանա ոչ մի պետական կազմավորման:

Մինչդեռ վրաց կոմունիստների ղեկավար, պաշտոնաթող խորհրդային գեներալ Պանտելեյմոն Գեորգաձեն Փրայմ նյուսի թղթակցին հայտարարել է, որ Բելառուսի եւ Ռուսաստանի միութենական պետությունը «կունենա մեծ հեռանկար եւ խորհրդային Միության նախկին հանրապետությունների թվից դրան այլ երկրների միանալու միտում»: Նրա խոսքերով, Վրաստանի ձախ ուժերը միանշանակ ողջունում են միութենական նոր պետության ստեղծումը:

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի
հատուկ դասընթացների բաժին

Դասախոսությունների շարք ծրագիր
ՀՀ առողջապահության նախարար
Հայկ Նիկողոսյանը
ներկայացնում է
«ՀՀ առողջապահության զարգացման ռազմավարությունը»
Հինգշաբթի, դեկտեմբերի 9-ին,
ժամը 18.00-ին,
Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի
փոքր դահլիճում
Դասախոսությունը կընթանա հայերենով,
անգլերեն համընթաց թարգմանությամբ
Մուտքն ազատ է
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-16-58

Մոսկովյան փ. 24/2, Երեւան 375002,
Հայաստան, Հեռ/ֆաքս՝ 151 934,
528279, 528654, 561064, 7182 (կառ.)
www.bsc.am;
bsc@bsc.am
BUSINESS SUPPORT CENTER
- Գործարար խորհրդատվություն
- Գործարար դասընթացներ
- Առեւտրի խթանում եւ տեղեկատվություն
- Գործարար օրենսդրության խորհրդատվություն

BSC-ն հայտարարում է
ԲԱՑ ԴՌՆԵՐԻ ՕՐ
Դեկտեմբերի 13-ին
գործարար հանրությունը, միջազգային կազմակերպությունները, ինչպես նաեւ բոլոր ցանկացողները հրավիրվում են ծանոթանալու BSC-ի գործունեությանը, նրա աշխատակազմին, ինչպես նաեւ առկա եւ նոր ծառայություններին:
BSC-ն ողջունում է բոլոր այցելուներին:

* Նոր Տարվա և Նոր Հազարամյակի *
* ուրախ առիթներով՝ ՄԱՔՍՖԻԼԴ-ը
* հայտարարում է բացառիկ *
* 25% * զեղչ *
* բոլոր ապրանքների վրա: *
* Շտապեք, այսօրվանից մինչև 2000 *
* թիվը օգտվել այս պատեհ առիթից *
* Հասցեները անփոփոխ *
* Շնորհավոր Նոր Տարի *
* և *
* Մաքսֆիլդ *

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑ

9 դեկտեմբեր

17.00 Հայլուր
17.20 Մանկության ծղրտակ
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
18.55 Խոսքը շահում
19.30 Հեռուստասերիալ «Կրքեր»
20.00 Բժիշկ եւ հիվանդություն
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տուն տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
21.50 Հրաշալի այգեպանը
23.05 Փաստագրական կինոնկար «Մեծ նախսուրյուն. Միեր Մկրտչյան»
23.30 Հիփ էլերք
00.00 Հայլուր
00.20 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.20 Ռուբիկոն+

Պրոմեթեւս

9.05 Վաղ առավոտյան
10.00 Մուլտֆիլմ
10.20 Կուլիսների հետեւում
10.40 Սերիալ «Կանանց աշխարհը» (16-րդ մաս)
11.25 «Մոսկվան եւ ընկ.»
12.00 Լուրեր
18.00, 20.30, 00.05 Լուրեր
18.20 Մուլտֆիլմ
18.40 Վ/Ս «Բնության պահապան» (20-րդ մաս)
19.05 Երիտասարդական ծրագիր «Ելակետ»
19.30 Մենք եւ կենդանիները
20.00 Երաժշտական ծրագիր «Սոլի բանալի»
21.00 Սերիալ «Հարավային ծովերի պատմությունը» (11-րդ մաս)
21.50 Շոու զրույց «Մենյակ»
22.30 Ուշ երեկոյան
23.10 Գ/ֆ «Մեկ հնարավորություն երկուսին»

9.00 Տոմար
ավարտին Կամ... կամ (կրկնություն)
19.00 Հրապարակ
19.10 «Չզջիկը» ներկայացնում է. բնաշխարհ
19.30, 21.30, 23.30, 2.30 Սուրհանդակ
19.50 Մամուլի խոսնակ
20.05, 2.00 Համերգ
20.30 Սպարեզ
21.10 Չղջիկը
21.50 Գ/ֆ «Երկրի հսկողությունը»
24.00 Անդորր
0.05 Երաժշտական դադար
0.15 «Կինո-2»-ը ներկայացնում է. գ/ֆ «Պանծալի ապագա»

7.00, 9.00 Բարի առավոտ
8.40 Ընտրություններ 99
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Գազանների մենամարտերը»
16.45 Սեզամ փողոց
17.10 Վինտորինա երեխաների համար
17.25 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
19.00 Նորություններ
19.25 «Կալամբուր»
19.55 Գործընթաց
20.40 Սերիալ «Մոլասարահ»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Ընտրություններ 99
23.10 Գ/ֆ «Արխայողի Ալեխնյ» (դերերում Վ. Ստեպանով, Ա. Զուեւ, 1997 թ.)
01.25 Տնային թատրոն
01.55 Նորություններ
02.15 Սերիալ «Երազներ որսացողները»

РТР

7.30-10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
9.20 Հերթապահ բաժանմունք
10.20 Հումորապատիվ եւ առողջություն
10.30 Հեռուստահանդես «Արենա սպորտ»
11.00 Հումորապատիվ եւ առողջություն
11.10 Սերիալ «Գնչուհին»
12.00 Սերիալ «Մեր գաղտնիքի ամառը»
13.00 Ռոմաս Օսկը... հետ
13.50 Հումորապատիվ եւ առողջություն
14.00, 18.00, 20.00, 22.00, 02.00 Լուրեր
14.25 Հեռուստախաղ «Հարյուրը մեկին»
15.10 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.10 Սերիալ «Վայրի հրեշը»
17.00 Խանութ բազմոցի վրա
17.20 Բժշկական լրատու
17.30 Մուլտֆիլմեր
18.25 Աշտարակ
18.55 Սերիալ «Կոմիսար Ռեքսը»
20.35 «Կլոր սեղան»
21.00 «Ժողովուրդն ուզում է իմանալ»
21.20 «Սպիտակ թութակ» ակումբ
22.50 Գ/ֆ «Մաֆիայի վկան» (4-րդ սերիա)
23.45 Հեռուստաֆիլմ «Մեր 90-ականները»
00.35 Հերթապահ բաժանմունք
00.55 Նորաձեւություն +TV
02.20 Մեծ տասնյակ
03.15 Խանութ բազմոցի վրա

ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (590000), տեղեկագրքով (1800 դրամ), սկավառակով (3600 դրամ) INTERNET ցանցով (www.arminco.com/spyur; spyur.acc.am; armscape.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69150. Պատվեր 1168. Տպաքանակը 4000. Ստորագրված է տպագրության 8. 12. 1999. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@